

Κέντρο Τεχνών: χώροι καλλιτεχνικής έκφρασης στο Φρούριο Λάρισας

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη αφορά το ιστορικό κέντρο της πόλης της Λάρισας, το λόφο του Φρουρίου, την περιοχή που δεσπόζει στο βόρειο- κεντρικό τμήμα της πόλης και περικλείεται από τις οδούς Γεωργιάδου, Δήμητρας, Βενιζέλου και δυτικά από τον Πηνειό ποταμό. Η ανίχνευση και καταγραφή του παρελθόντος του Φρουρίου, η αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης και ο εντοπισμός των προβληματικών σημείων αποτέλεσαν τις βασικές αρχές σχεδιασμού. Σκοπό της μελέτης μας αποτέλεσε η ανάκτηση της ταυτότητας της περιοχής και η μετατροπή της σε τόπο πολιτιστικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μέσω μιας πρότασης ανάπλασης στο ψηλότερο τμήμα του λόφου, το οικόπεδο που περικλείει το Μπεζεστένι, καθώς και η επαναλειτουργία αυτού του ιστορικού μνημείου. Το πρόγραμμα ανάπλασης επιδιώκει να προσδώσει στην πόλη ένα χώρο πολιτιστικής δραστηριότητας που έχει σχέση με την πολιτιστική κληρονομία του λόφου, ενώ παράλληλα να λειτουργήσει και ως ένα καθημερινό σημείο συνάντησης, δημιουργώντας ένα ζωτικό πυρήνα στην περιοχή.

Φοιτητές: Γραψοπούλου Μαριάνθη – Μπεκερτζής Γιάννης

Επιβλέπων: Μητρούλιας Γιώργος

Art center in Ffourio hill, Larisa

Abstract

The specific thesis is about the historical center of Larissa, the Ffourio hill, the area that dominates in the north- central location of the city and enclosed by the streets Georgiadou, Dimitras, Venizelou and west by the Pineios river. The detection and recording of Ffourio's past, the existing situation and the problem spots were the basic design principles. The study's purpose is the recovery of the area's identity and its transformation into a place of cultural and social activities through a proposal for regeneration in the highest part of the hill, the area around the Bezesteni as well as the reuse of this historical monument. The renovation program seeks to give the city a space of cultural activity related to the hill's cultural heritage, while at the same time to function as a daily meeting point, by creating a vital center in the area.

Students: Grapsopoulou Marianthi – Bekertzis Giannis

Supervisor: Mitroulias Giorgos

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	7
A. Εισαγωγή	9
B. Χαρακτηριστικά της περιοχής	11
B-I. Γεωγραφικά-κλιματολογικά δεδομένα: Σημάδια του τόπου	11
B-II. Χωροθέτηση περιοχής μελέτης	12
B-III. Ιστορική εξέλιξη: Σημάδια του χρόνου	13
B-IV. Αρχαία και νεότερα μνημεία	16
B-IV-1. Ά Αρχαίο Θέατρο	16
B-IV-2. Β Αρχαίο Θέατρο	18
B-IV-3. Άγιος Αχιλλεύς και Παλαιοχριστιανική Βασιλική	19
B-IV-4. Παλαιοχριστιανικό Λουτρό	21
B-IV-5. Μεσοβυζαντινός ναός και νεκροταφεία	22
B-IV-6. Μπεζεστένι (Σκεπαστή αγορά)	23
B-V. Υφιστάμενη κατάσταση: Σημάδια του σήμερα	27
Γ. Πρόταση	29
Γ-I. Σκοπός της μελέτης	29
Γ-II. Αρχιτεκτονική πρόταση	29
Γ-III. Κτιριολογικό πρόγραμμα	31
Δ. Διαγράμματα	33
Δ-I. Ιστορική εξέλιξη	34
Δ-II. Πολιτιστικές εστίες	35
Δ-III. Διαδρομές	36
Δ-IV. Χρήσεις γης	37

Ε. Σχέδια	39
E-I. Κατόψεις	40
E-II. Αξονομετρικό διάγραμμα	43
E-III. Διάγραμμα προσβάσεων	44
E-IV. Όψεις	45
E-V. Τομές	46
E-VI. Τρισδιάστατες απεικονίσεις	47
ΣΤ. Φωτογραφίες μακετών	51
ΣΤ-I. Μακέτα 1:500	52
ΣΤ-II. Μακέτα 1:100	56
Ζ. Βιβλιογραφία	61

Πρόλογος

Η παρούσα διπλωματική εργασία είναι το αποτέλεσμα μιας σειράς αλληλεπιδράσεων με διάφορα άτομα, καθένα από τα οποία έπαιξε ένα σημαντικό ρόλο στην εξέλιξή της. Αισθανόμαστε λοιπόν την ανάγκη να εκφράσουμε τις ειλικρινείς και θερμές ευχαριστίες μας σε όλους όσους συνέβαλλαν στην ολοκλήρωση αυτής της προσπάθειας.

Πρώτα απ' όλα, θέλουμε να ευχαριστήσουμε τον επιβλέπων καθηγητή της διπλωματικής μας εργασίας, κύριο Γιώργο Μητρούλια, για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγησή του κατά τη διάρκεια της δουλειάς μας.

Στη συνέχεια, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον πολιτικό μηχανικό, κύριο Δημήτρη Σφόρτσα, για την καθοριστική του βοήθεια, ο οποίος στάθηκε σημαντικός αρωγός στην προσπάθειά μας. Οφείλουμε ευχαριστίες στην Τεχνική υπηρεσία δήμου Λαρισαίων – Τμήμα κτιριακών έργων και αναπλάσεων, στο σύλλογο αρχιτεκτόνων Λάρισας και στο ΤΕΕ κεντρικής και δυτικής Θεσσαλίας για την πολύτιμη βοήθειά τους με τα στοιχεία και τις μελέτες που μας παρέδωσαν. Ευχαριστούμε την Εφορεία Αρχαιοτήτων Λάρισας, και πιο συγκεκριμένα την προϊσταμένη κυρία Σδρόλια Σταυρούλα για τα στοιχεία που μας έδωσαν.

Τέλος, θέλουμε να ευχαριστήσουμε τους γονείς μας που με υπομονή και κουράγιο πρόσφεραν την απαραίτητη ηθική συμπαράσταση για την ολοκλήρωση της διπλωματικής μας εργασίας.

A. Εισαγωγή

Ο λόφος του Φρουρίου υπήρξε ο πυρήνας ανάπτυξης της πόλης της Λάρισας από την ίδρυσή της μέχρι σήμερα. Η περιοχή διαδραμάτισε διαφορετικό ρόλο σε κάθε χρονική περίοδο. Οικισμός, ακρόπολη, χριστιανική συνοικία, εμπορικό κέντρο, πυρήνας αναψυχής και πολιτισμού. Αποτελεί μέρος όλων των εξελίξεων που πραγματοποιήθηκαν διαχρονικά και που συντέλεσε στην καθημερινότητα της πόλης. Σήμερα, η περιοχή μελέτης, παρά το γεγονός ότι αποτελεί τμήμα του κέντρου της πόλης, στην ουσία είναι λειτουργικά αποκομμένη από αυτό. Η μετατόπιση του διοικητικού, πολιτιστικού και οικονομικού κέντρου σε συνδυασμό με την ύπαρξη ισχνών λειτουργιών στο λόφο του Φρουρίου, διήγειραν το ενδιαφέρον μας για περαιτέρω διερεύνηση, ανάλυση και μελέτη της περιοχής.

B. Χαρακτηριστικά της περιοχής

B-I. Γεωγραφικά-κλιματολογικά δεδομένα: Σημάδια του τόπου

Κύριο γεωγραφικό χαρακτηριστικό της ευρύτερης περιοχής της Λάρισας είναι ότι αποτελεί χαμηλή πεδιάδα περιβαλλόμενη από ψηλές οροσειρές. Το νομό Λάρισας διατρέχει ο Πηνειός ποταμός. Το κυριότερο χαρακτηριστικό του κλίματός της είναι το μεγάλο θερμοκρασιακό εύρος μεταξύ καλοκαιριού και χειμώνα.

Η πόλη της Λάρισας είναι κτισμένη σε πεδιάδα, αλλά στην περιοχή μελέτης συναντάμε το λόφο του Φρουρίου, το μόνο στην ουσία φυσικό στοιχείο που αλλάζει- εμποδίζει την κίνηση του βόρειου ανέμου και επηρεάζει το μικρόκλιμα της περιοχής του κέντρου κατά τους θερινούς μήνες. Η περιοχή του Φρουρίου συντίθεται από τεχνικές επιχωματώσεις οι οποίες δημιουργήθηκαν από τις επιχώσεις κατά το πέρασμα των αιώνων. Από υπάρχουσες γεωτρήσεις στην ευρύτερη περιοχή προκύπτει ότι η μέγιστη επιτρεπόμενη τάση ανέρχεται στα 1.00 kg/m². Επομένως πριν από κάθε ενέργεια η οποία σχετίζεται με το έδαφος, κρίνεται απαραίτητη η γεωτεχνική διερεύνηση των ιδιοτήτων του εδάφους και ο προσδιορισμός των γεωτεχνικών χαρακτηριστικών του.

Β-II. Χωροθέτηση περιοχής μελέτης

Η περιοχή μελέτης που σήμερα είναι γνωστή με το όνομα Φρούριο χωροθετείται στο σημείο που ο Πηνειός ποταμός, καθώς βαίνει από τα δυτικά προς τα ανατολικά στρίβει κατά 90° βόρεια, δημιουργώντας σε αυτή τη θέση ένα ημικυκλικό σχήμα. Συγκεκριμένα, η περιοχή περιβάλλεται από τις οδούς Δήμητρας, Βενιζέλου, Γεωργιάδου και δυτικά από τον Πηνειό ποταμό. Στο σύνολό της περιλαμβάνει 13 οικοδομικά τετράγωνα.

Εικόνα 1: Γενική άποψη του λόφου του Φρουρίου της Λάρισας

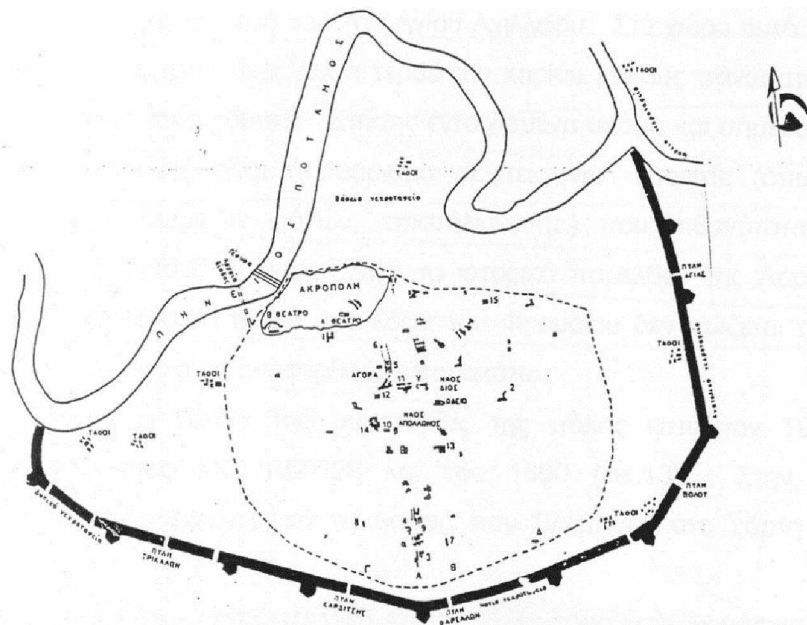
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

B-III. Ιστορική εξέλιξη: Σημάδια του χρόνου

Η περιοχή μελέτης μας, ο λόφος του Φρουρίου, αποτέλεσε τον πυρήνα συνεχούς κατοίκησης από τους προϊστορικούς χρόνους αφού ο λόφος προσέφερε ασφάλεια τόσο έναντι των εχθρών, όσο και του Πηνειού που πλημμύριζε τακτικά. Ο λόφος του Φρουρίου αποτελεί ένα από τους τέσσερις προϊστορικούς οικισμούς της πόλης και το μόνο στον οποίο υπήρχε δραστηριότητα κατά τους ιστορικούς χρόνους. Η δραστηριότητα σε αυτή την περιοχή συνεχίζεται στους βυζαντινούς χρόνους και μέχρι τις μέρες μας.

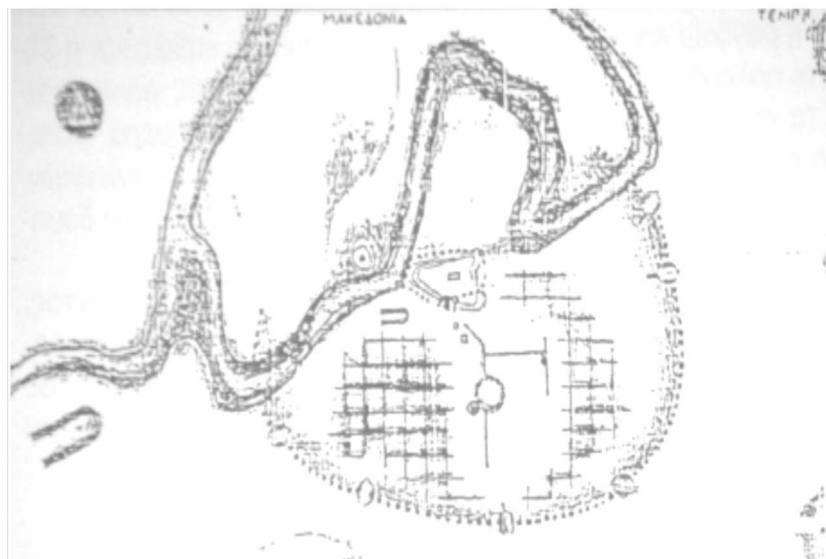
Η αρχαία Λάρισα ακμάζει στην περιοχή του λόφου όπου βρίσκεται η ακρόπολη, η οποία αρχικά εξυπηρετούσε σκοπούς άμυνας, ενώ σταδιακά μεταβλήθηκε σε τόπο θρησκευτικής λατρείας και κοινωνικών δραστηριοτήτων των ανθρώπων της εποχής. Το πολεοδομικό σύστημα της πόλης στους αρχαίους χρόνους είναι αττικό με χαρακτηριστική ακανόνιστη ρυμοτομία, η οποία παρείχε καλύτερα αμυντικά αποτελέσματα. Λόγω της μορφολογίας του λόφου, η πόλη αναπτύσσεται στις νότιες και ανατολικές υπώρειες της ακρόπολης, καθώς οι κλίσεις στα βόρεια ήταν απαγορευτικές και ο Πηνειός εμπόδιζε οποιαδήποτε ανάπτυξη προς τα δυτικά. Οι δρόμοι είχαν ακτινωτή διάταξη με κέντρο την ακρόπολη.

Στους ελληνιστικούς και ρωμαϊκούς χρόνους πιστεύεται ότι το πολεοδομικό σύστημα της πόλης ήταν ιπποδάμειο, ένα σύστημα οργάνωσης του χώρου που χαρακτηριζόταν από οριζόντιους και κάθετους δρόμους και ορθολογιστική κατανομή δημόσιων λειτουργιών της πόλης.

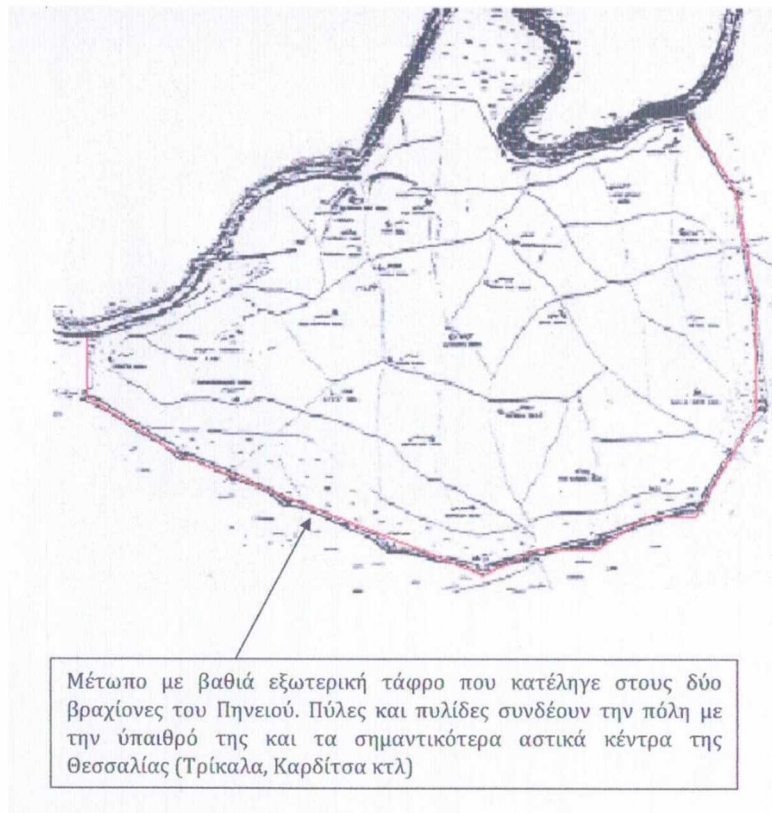
Εικόνα 2: Τοπογραφικό αρχαίας Λάρισας

Πηγή : Χ. Καλογιάννη, «Διατύπωση προτάσεων για τη μελέτη και κατασκευή του Συμβόλου της πόλης σε αντικατάσταση του παλιού ρολογιού», Τ.Ε.Ε, Τμήμα Κεντρικής και Δυτικής Θεσσαλίας, 1998

Εικόνα 3: Αρχαία Λάρισα

Πηγή : Α. Αναστασιάδης, Π. Σταθακόπουλος Πολεοδομική επέμβαση στο κέντρο της Λάρισας. Εξυγίανση-Αναβάθμιση, Τεχνικά Χρονικά : Επιστημονική Έκδοση ΤΕΕ, τόμος 14, τεύχος 1, 1994

Εικόνα 4: Χάρτης της Λάρισσας του 1827, έργο του μηχανικού Halil Bey

Πηγή: Παλιούγκας Θ., Η Λάρισσα κατά την Τουρκοκρατία (1423-1881)

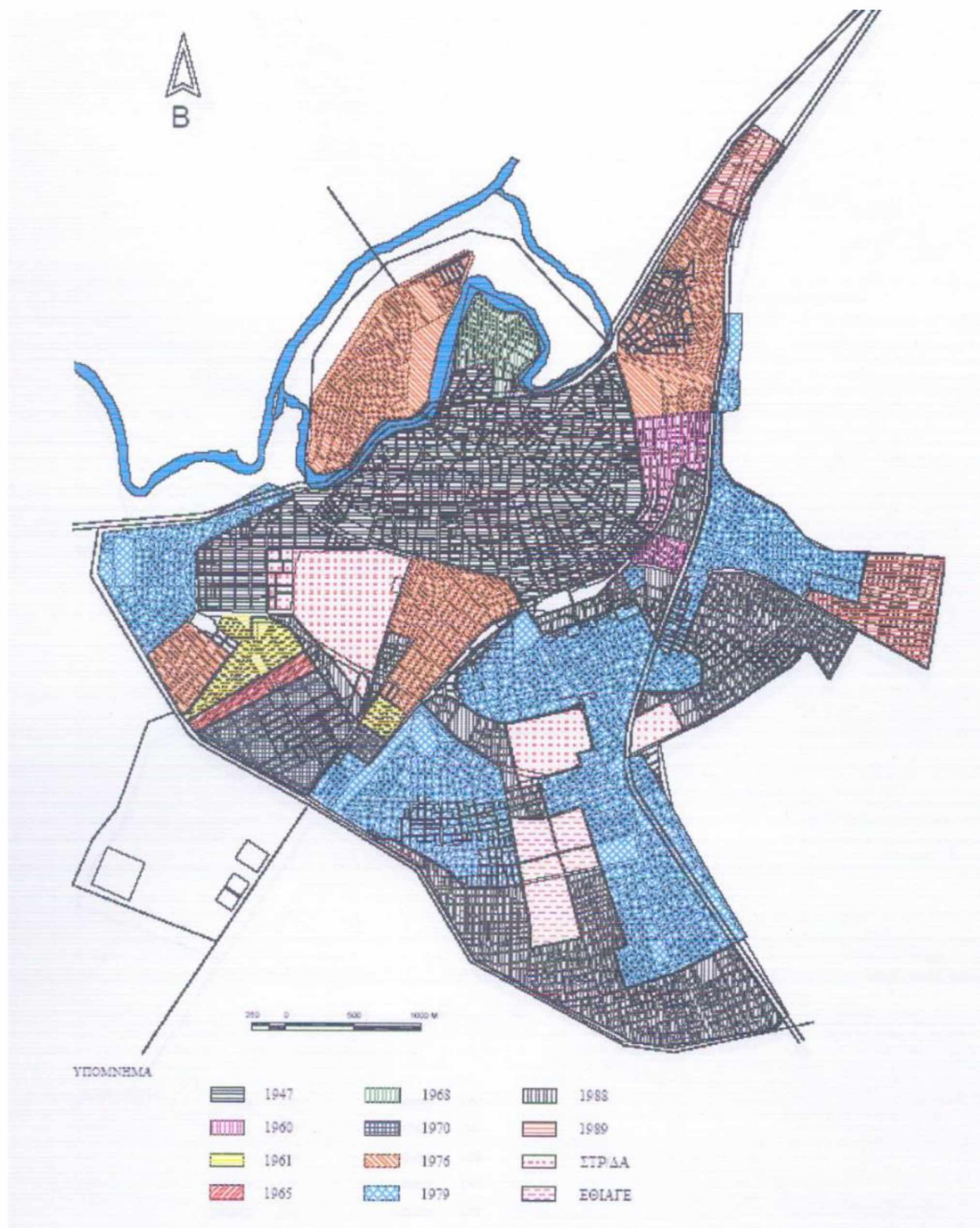

Εικόνα 5: Τοπογραφικό σχέδιο Λάρισσας 1880

Πηγή: Ε. Φαρμακίδης «Η Λάρισσα» 1926

Στην περίοδο της Τουρκοκρατίας, η πόλη όπως αναπτύσσεται προστατεύεται από πλίνθινα τείχη μήκους περίπου 6,5 χιλιομέτρων. Τα τείχη, μαζί με την κοίτη του ποταμού στα βόρεια και δυτικά, αποτελούσαν την κύρια οχυρωματική υποδομή της πόλης. Πέντε πύλες στην περίμετρο των τειχών συνέδεαν τη Λάρισσα με την ύπαιθρο και τις άλλες θεσσαλικές πόλεις. Το διοικητικό κέντρο της πόλης χωροθετείται στην περιοχή της σημερινής κεντρικής πλατείας, ενώ το εμπορικό-οικονομικό κέντρο στη νοτιο-ανατολική πλευρά του λόφου. Στο τμήμα αυτό της πόλης συγκεντρώνονται λειτουργίες εμπορικής και ανταλλακτικής δραστηριότητας που οφείλονται στη χωροθέτηση του bezesten, του pazar και του carci (μεγάλη αγορά).

Ο λόφος του Φρουρίου αποτελεί εμπορικό και κοινωνικό κέντρο της πόλης μέχρι το πρόσφατο παρελθόν λόγω της αγοράς της Τετάρτης, η οποία πρωτολειτούργησε το 1779. Στην περιοχή του λόφου χτίστηκε ο νεότερος μητροπολιτικός ναός του Αγίου Αχιλλείου και το περίφημο ρολόι της πόλης, το οποίο κατεδαφίστηκε πριν από περίπου 25 χρόνια για τη διεξαγωγή των εργασιών αποκάλυψης του αρχαίου θεάτρου της πόλης.

Εικόνα 6: Η διαχρονική εξέλιξη της πόλης
 Πηγή: Δήμος Λαρισαίων

B-IV. Αρχαία και νεότερα μνημεία

B-IV-1. Ά Αρχαίο Θέατρο

Εικόνα 7: Πανοραμική άποψη του Α' Αρχαίου Θεάτρου
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Το Ά Αρχαίο Θέατρο οικοδομήθηκε τον 3^ο αιώνα π.Χ. και λειτούργησε περίπου για 6 αιώνες. Είχε τυπική διάρθρωση ελληνοιστικού θεάτρου με 3 βασικά χαρακτηριστικά: κοίλο, ορχήστρα και σκηνή. Οι ανασκαφές που έγιναν έφεραν στο φως ότι κάτω από το μεγαλειώδες αυτό ελληνοιστικό θέατρο υπήρξε ένα παλιότερο που ανήκε χρονικά στα κλασσικά χρόνια. Αυτό ήταν κατασκευασμένο με μαρμαροστρωμένη ορχήστρα και ξύλινα έδρανα και εκεί πρέπει να πρωτοπαίχτηκαν τα δράματα. Η πλαγιά του λόφου αποτελούσε το κοίλο του θεάτρου.

Όσο αφορά τη χωρητικότητα του μνημείου, με βάση τα παλιότερα αρχαιολογικά δεδομένα, χωρούσε τουλάχιστον 10000 θεατές στην περίοδο της ακμής του. Τώρα, υποστηρίζεται με ασφάλεια ότι το θέατρο της Λάρισας ήταν ένα από τα μεγαλύτερα του αρχαίου κόσμου και χωρούσε πάνω από 12000 καθήμενους θεατές.

Η ορχήστρα έχει διάμετρο 25,50 μέτρα. Το δάπεδό της βρίσκεται σε βάθος 4 μέτρα και είναι κατάσπαρτο από μάρμαρα της σκηνής και του επιθεάτρου. Η σκηνή είναι το καλύτερα διατηρημένο τμήμα του μνημείου. Είναι στην ουσία ένα αυτοτελές, μεγαλοπρεπές οικοδόμημα που αποτελείται από τέσσερα δωμάτια- παρασκήνια, με τρεις εισόδους ανάμεσά τους, έχοντας μήκος 37 μέτρα και ύψος 3 μέτρα.

Εικόνα 8: Άποψη του Α' Αρχαίου Θεάτρου σήμερα
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

B-IV-2. ΄B Αρχαίο θέατρο

Εικόνα 9: Β' Αρχαίο Θέατρο

Πηγή: Δήμος Λαρισαίων «Βιοκλιματική Ανάπλαση τμήματος ιστορικού κέντρου Λάρισας»

Το ΄B Αρχαίο θέατρο Λάρισας βρίσκεται στη συμβολή των οδών Εργατικής Πρωτομαγιάς και Ταγματάρχου Βελισαρίου, πολύ κοντά στον Πηνειό ποταμό. Άρχισε να κατασκευάζεται τον 1^ο αιώνα π.Χ. για τις θεατρικές παραστάσεις και φιλολογικούς αγώνες, χωροτικούς και μουσικούς, γιατί την εποχή αυτή το Α αρχαίο θέατρο είχε μετατραπεί από τους Ρωμαίους σε αρένα. Ολοκληρώθηκε η κατασκευή της σκηνής και της ορχήστρας, ενώ το κοίλο και οι πάροδοι έμειναν ημιτελή. Σήμερα το κοίλο έχει δεκατρείς κερκίδες με δύο σειρές εδωλίων.

B-IV-3. Άγιος Αχίλλειος και Παλαιοχριστιανική Βασιλική

Οι ανασκαφικές δραστηριότητες του καλοκαιριού του 1978 έφεραν στο φως τα θεμέλια ναού Βασιλικού ρυθμού, η κατασκευή του οποίου ανάγεται στα παλαιοχριστιανικά χρόνια όπως μαρτυρά ένα ένσταυρο θωράκιο που διασώθηκε μετά την ολοκληρωτική καταστροφή του. Η παλαιοχριστιανική Βασιλική βρέθηκε μεταξύ του Μπεζεστενίου και της οδού Μητροπολίτη Αρσενίου και πιστεύεται ότι ήταν αφιερωμένη στον Άγιο Αχίλλειο κατά τη Βυζαντινή περίοδο.

Εικόνα 10: Παλαιοχριστιανική Βασιλική

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 11: Άγιος Αχιλλεΐος σήμερα

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Μετά την ανέγερση του Μπεζεστενίου και τη μετατροπή της περιοχής σε εμπορικό κέντρο (τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα) ο ναός κατεδαφίστηκε και μεταφέρθηκε στη βορειοδυτική άκρη της ακρόπολης, στη θέση της σημερινής πλατείας του Αγίου Αχιλλεΐου. Κατά τη διάρκεια της Ελληνικής επανάστασης(1821-1829) ο ναός καταλαμβάνεται από τους Τούρκους και μεταβάλλεται σε πυριτιδαποθήκη. Μετά από δωροδοκίες των αρχών της πόλης αποδίδεται πάλι στους χριστιανούς τον Ιούνιο του 1827. Ο ναός καταστρέφεται από το σεισμό του 1941 και στη θέση του οικοδομείται ο σημερινός ναός σε νεοκλασικό σχέδιο.

B-IV-4. Παλαιοχριστιανικό λουτρό (βαλανείο)

Βορειοανατολικά της Βασιλικής του Αγίου Αχιλλείου, βρίσκεται ένα παλαιοχριστιανικό λουτρό και πιθανόν εντάσσεται σε συγκρότημα κτιρίων που σχετίζονται με τη βασιλική. Πρόκειται για ένα μικρό λουτρό και χρονολογείται τον 6^ο αιώνα μ.Χ.

Εικόνα 12: Το παλαιοχριστιανικό λουτρό πλατείας Λαμπρούλη

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

B-IV-5. Μεσοβυζαντινός ναός και νεκροταφεία

Εικόνα 13: Μεσοβυζαντινός ναός και νεκροταφείο στην πλατεία Λαμπρούλη

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Ήταν ένας αρχικά μονόχωρος ναός με ημικυκλική αψίδα ιερού, που περιβλήθηκε με στοά. Σύμφωνα με τα ευρήματα, τυπολογικά πιθανόν εντάσσεται μεταξύ τρίκλιτης βασιλικής με νάρθηκα και τρουλλαίου ναού με περίστω. Χρονολογείται τον 11^ο – 12^ο αιώνα αλλά πατάει πάνω σε παλαιοχριστιανικό κτίριο. Τα ερείπιά του έχουν ενσωματωθεί στο βόρειο μέρος της πλατείας Λαμπρούλη.

Βυζαντινά νεκροταφεία εντοπίστηκαν σε διάφορα σημεία, όπως στις παρυφές της πόλης, στη συνοικία Ταμπάκικα, στην οδό Αεροδρομίου, στην οδό Νικηταρά και στο κέντρο της πόλης. Στο λόφο του Φρουρίου ανασκάφηκε το νεκροταφείο του μεσοβυζαντινού ναού. Το νεκροταφείο αποτελείται από κιβωτιόσχημους και κεραμοσκεπείς τάφους και δύο καμαροσκεπή οστεοφυλάκια.

B-IV-6. Μπεζεστένι (Σκεπαστή αγορά)

Το Μπεζεστένι αποτελούσε στις εμπορικές πόλεις της οθωμανικής περιόδου τον εμπορικό πυρήνα της αγοράς. Είναι γνωστό ότι η οθωμανική πόλη οργανώνεται με αρχές μη γνώριμες για την οχυρωμένη ευρωπαϊκή πόλη ή τις αρχές της ελληνικής και αραβικής της ανατολικής μεσογείου. Το ουσιαστικό χαρακτηριστικό της συγκρότησης της πόλης στα χρόνια της οθωμανικής αυτοκρατορίας, είτε πρόκειται για πόλεις με παλιότερους πολεοδομικούς ιστούς, είτε για πόλεις που ιδρύονται την εποχή αυτή, είναι δυο ξεχωριστές ενότητες: του δημοσίου- της αγοράς και του ιδιωτικού- του μαχαλά. Ο ξεκάθαρος αυτός διαχωρισμός θα αποτυπωθεί και στη χάραξη των δρόμων. Στενοί και αδιέξοδοι δρόμοι χαρακτηρίζουν την ενότητα του μαχαλά, ενώ η αγορά χαρακτηρίζεται από την κανονικότητα του οδικού της δικτύου.

Εικόνα 14: Το Μπεζεστένι της Λάρισσας

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 15: Το Μπεζεστένι της Λάρισσας από ψηλά

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Το εμπορικό κτίριο που καθορίζει την οργάνωση των δρόμων της αγοράς και σηματοδοτεί την καρδιά της είναι το Μπεζεστένι. Δρόμοι στενοί αλλά ανοιχτοί και ποτέ αδιέξοδοι, σε αντίθεση με την ενότητα του μαχαλά, αναπτύσσονται γύρω από το Μπεζεστένι. Οι δρόμοι κατευθύνονται και προσανατολίζονται προς το κέντρο.

Τα Μπεζεστένια, κέντρα οικονομικής δραστηριότητας της αγοράς, οδηγούν σε μια πυκνή δόμηση, σε μια συγκέντρωση άλλων μαγαζιών και δημόσιων κτιρίων γύρω τους. Γύρω από το Μπεζεστένι κατάνεγονται σύμφωνα με μια προκαθορισμένη και συγκεκριμένη γεωγραφική θέση τα προϊόντα της αγοράς. Όσο πιο μεγάλης αξίας ήταν το αγαθό που πουλιόταν, τόσο πιο κοντά βρισκόταν στο Μπεζεστένι.

Τα μπεζεστένια εκφράζουν στο χώρο την οικονομική-εμπορική λειτουργία του οθωμανικού κράτους, θεωρούνται ένας από τους πιο σημαντικούς θεσμούς στην πόλη κατά την οθωμανική αυτοκρατορία.

Στη Λάρισα λοιπόν, το οικονομικό και εμπορικό κέντρο της πόλης ήταν συγκεντρωμένο στο λόφο της αρχαίας ακρόπολης, γνωστού μέχρι σήμερα με την ονομασία Φρούριο. Εκεί ήταν το Μπεζεστένι, η μόνιμη αγορά, το *carsí*, αλλά και η εβδομαδιαία, το *Pazar*. Το Μπεζεστένι της Λάρισας κτίστηκε τον 15^ο αιώνα και έχει χαρακτηριστεί διατηρητέο. Είναι το τρίτο οικοδόμημα του είδους που σώζεται στην Ελλάδα. Βρίσκεται στην κορυφή του λόφου με όψη την πλατεία Λαμπρούλη και έχει εκπονηθεί μελέτη συντήρησης και αναστήλωσής του.

Εικόνα 16: Το Μπεζεστένι της Λάρισας σήμερα

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 17: Λεπτομέρεια τοίχου Μπεζεστενίου Λάρισας

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Η σημερινή μορφή του κτίσματος είναι ορθογωνικής κάτοψης, διαστάσεων περίπου 30,15 μέτρα επί 20,20 μέτρα με λίθινους τοίχους πλάτους 1,5 μέτρου, ενώ εσωτερικά το κτίσμα είναι 27 επί 17 μέτρα. Ο χώρος στεγαζόταν κάτω από έξι θόλους, οι οποίοι στηρίζονταν πάνω σε δυο κολώνες ορθογωνικής διατομής. Διαπιστώθηκε ότι το κτίριο περιβαλλόταν από 20 θολωτά μαγαζιά και είχε τέσσερις στοές.

Το μπεζεστένι της Λάρισας, στη σημερινή του μορφή έχει χάσει σχήμα και λειτουργίες, απομένουν ορατές μόνο οι τέσσερις τοικοποιίες. Είναι γνωστό ότι η αποκατάσταση ενός μνημείου είναι μια λεπτή ισορροπία ανάμεσα σε τόπους, ανθρώπους και χρόνο. Συχνά έρχεται σε αντίθεση με τις συλλογικές φιλοδοξίες και τις επιστημονικές επιλογές.

B-V. Υφιστάμενη κατάσταση: Σημάδια του σήμερα

Ο βασικός σχηματισμός των χρήσεων γης στην πόλη της Λάρισας είναι εκείνος που παρατηρείται στα αστικοβιομηχανικά κέντρα που έχουν αναπτυχθεί συγκεντρωτικά και χωρίς την επιβολή συγκεκριμένων πολεοδομικών ρυθμίσεων. Οι κεντρικές περιοχές της πόλης παρουσιάζουν μια διάχυτη ανάπτυξη λειτουργιών κατοικίας, εμπορίου διοίκησης, υπηρεσιών, χώρων γραφείων και αναψυχής.

Όπως προαναφέρθηκε, το Φρούριο κατά την Τουρκοκρατία ήταν η εμπορική και διοικητική καρδιά της πόλης. Η παγωμένη επί αιώνα αυτή κατάσταση αλλάζει στα τέλη της δεκαετίας του '80, οπότε και εγκαταλείπονται τα παραδοσιακά επαγγέλματα αλλά και η λαϊκή αγορά που πραγματοποιούνταν από το 1779 στο χώρο. Αυτή η αλλαγή θα αφήσει την περιοχή με πλήθος ανενεργών κτιρίων.

Όσο αφορά τις χρήσεις γης στο λόφο του Φρουρίου, πριν από τις αποκαλύψεις των αρχαιολογικών μνημείων, διαπιστώνουμε την ύπαρξη χρήσεων μεγάλης όχλησης. Το χονδρεμπόριο με τις πολλές αποθήκες φρούτων και λαχανικών, ο χώρος στάθμευσης μπροστά από μνημεία, οι βιοτεχνίες μέσα σε περιοχές κατοικίας σε συνδυασμό με την έλλειψη καταστημάτων καθημερινών εξυπηρετήσεων και κοινωνικού και πολιτιστικού εξοπλισμού συμβάλλουν στην υποβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος. Η περιοχή μελέτης ήταν απομονωμένη από την ευρύτερη περιοχή, Εμφανής ήταν η έλλειψη σημαντικών λειτουργιών- δραστηριοτήτων. Δεν υπήρχαν καταστήματα λιανικού εμπορίου τοπικού χαρακτήρα, ενώ αισθητή ήταν η απουσία κτιρίων διοίκησης. Οι μόνες δραστηριότητες υπερτοπικού χαρακτήρα στο Φρούριο σχετίζονταν με το Μητροπολιτικό ναό του Αγίου Αχιλλείου και με το χώρο του Ηρώου, οι οποίες γίνονταν θεσμικά και είχαν επετειακό χαρακτήρα.

Τα περισσότερα κτίρια της περιοχής, έχοντας κατασκευαστεί το διάστημα 1920-1950, αδυνατούν να καλύψουν τις σύγχρονες ανάγκες. Τα κτίρια αυτά, στην προσπάθεια των ιδιοκτητών τους να καλύψουν τις σημερινές ανάγκες, έχουν υποστεί ριζικές ανακαινίσεις με αποτέλεσμα την αλλοίωση των μορφολογικών τους χαρακτηριστικών. Αυτά τα αρχιτεκτονικά μορφολογικά στοιχεία δεν αποτελούν κάποιο ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό πλούτο, παραμένουν όμως ικανά να προσδιορίσουν και να χαρακτηρίσουν μια φάση ζωής για την πόλη, μια εικόνα του παρελθόντος που πρέπει να εξασφαλίσουμε τη διάρκειά της.

Βλέποντας την υφιστάμενη κατάσταση της περιοχής, παρατηρούνται χαμηλά και διατηρημένα σε κακή κατάσταση κτίρια. Στα ισόγεια στεγάζεται το χονδρικό εμπόριο και στους ορόφους παρατηρούνται κυρίως κατοικίες, οι οποίες ενώ είναι σχετικά μικρές, εμφανίζουν υψηλούς δείκτες κατάληψης. Ελάχιστα είναι τα κτίρια που παρουσιάζουν ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά γνωρίσματα τυπολογικού ενδιαφέροντος, ενώ η συνολική εικόνα της περιοχής δεν αναδεικνύεται.

Όσο αφορά το είδος της κατασκευής, μπορεί να είναι λιθόκτιστη, πλινθόκτιστη, από οπλισμένο σκυρόδεμα, ξύλινη ή σύμμεικτη. Η κατάστασή τους είναι από καλή μέχρι και ερείπιο. Επίσης στην περιοχή βλέπουμε κάποια κτίρια κατοικιών των οποίων οι ισόγειοι χώροι είναι χωρίς χρήση και κάποια ερειπωμένα κτίρια, με αποτέλεσμα να δίνει στον επισκέπτη την εικόνα της εγκατάλειψης. Το μεγάλο ποσοστό των κακοδιατηρημένων κτιρίων υποβαθμίζει την εικόνα της περιοχής, γεγονός που οφείλεται και στο μεγάλο ποσοστό ανενεργών κτιρίων.

Τα τελευταία χρόνια, ορισμένες τοπικές επεμβάσεις (πεζοδρομήσεις) είχαν ως επακόλουθο την ανάπτυξη ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων στην περιοχή. Οι πεζόδρομοι δίνουν την ευκαιρία στους περαστικούς για ασφαλή και ξεκούραστη μετακίνηση, καθώς αποτελούν ταυτόχρονα ένα επιπλέον χώρο συνάντησης.

Οι λειτουργίες που συναντά κανείς στην περιοχή του Φρουρίου είναι αυτές που σχετίζονται με την ψυχαγωγία και την εστίαση. Επίσης παρατηρείται χωρική συγκέντρωση υψηλού πολιτισμού (αρχαιολογικοί χώροι, ωδείο, θέατρο, σχολή χορού) ενώ διατηρούνται και κάποια δημιουργικά εργαστήρια (παραδοσιακά επαγγέλματα, εργαστήρι ζωγραφικής).

Αναφορικά με το κτιριακό δυναμικό, μπορούμε να πούμε ότι η σχετική ομοιομορφία των κτιρίων (ισόγεια, πέτρινα, μονώροφα με κεραμοσκεπή) προσδίδει μια ιδιαίτερη ατμόσφαιρα στο χώρο που ενισχύεται και από την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά και το μεγάλο ποσοστό κοινόχρηστων χώρων. Ωστόσο, η εγκατάλειψη των κτιρίων και η κακή δομική τους κατάσταση υποβαθμίζουν την εικόνα της περιοχής και δεν συμβάλλουν στην περαιτέρω ανάδειξή της.

Η επέμβαση στην περιοχή στοχεύει να αντιστρέψει την υποβάθμιση που υπέστη με το πέρασμα των χρόνων, να επανακτήσει κεντρικό ρόλο στα δρώμενα της πόλης και να αποκτήσει ένα πολυλειτουργικό χαρακτήρα.

Γ. Πρόταση

Γ-I. Σκοπός της μελέτης

Στόχος μας είναι η αναδημιουργία της εικόνας και η ανάκτηση της ταυτότητας της περιοχής καθώς και η ενεργοποίηση και μετατροπή της σε τόπο πολιτιστικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων. Η ανίχνευση και καταγραφή του παρελθόντος του Φρουρίου, η αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης και ο εντοπισμός των προβληματικών σημείων, καθόρισαν τις βασικές αρχές σχεδιασμού. Η πρόταση ανάπλασης αποτελείται από μια επέμβαση στο ψηλότερο τμήμα του λόφου, το οικοπέδο βόρεια και δυτικά του Μπεζεστενίου, ένα οικοπέδο 4200τ.μ., καθώς και η επαναλειτουργία του μνημείου. Η κτιριακή αυτή επέμβαση θα τροφοδοτήσει με ζωή το λόφο του Φρουρίου και θα απαντήσει στις ανάγκες της ευρύτερης περιοχής.

Γ-II. Αρχιτεκτονική πρόταση

Το κτιριακό πρόγραμμα επιδιώκει να προσδώσει στην πόλη ένα χώρο πολιτιστικής δραστηριότητας που έχει σχέση με την πολιτιστική κληρονομιά του λόφου, ενώ παράλληλα να λειτουργήσει και ως καθημερινό σημείο συνάντησης. Η πρόταση κτισμάτων μουσείου, εκθεσιακού χώρου, βιβλιοθήκης, εργαστηρίων και χώρου αναψυκτήριου δημιουργεί ένα νέο ζωτικό πυρήνα στην περιοχή.

Το βόρειο τμήμα του οικοπέδου αποτελείται από ένα κτίσμα περιμετρικά της κεντρικής αυλής. Στην ανατολική πτέρυγα αυτού του κτίσματος βρίσκουμε το κτίριο της βιβλιοθήκης που περιλαμβάνει στο ισόγειο βιβλιοστάσια με αρχείο θεατρικών παραστάσεων, αναγνωστήρια, χώρο υποδοχής, δύο αίθουσες προβολών, καθώς και χώρους υγιεινής με πρόβλεψη για άτομα με ειδικές ανάγκες. Στο επίπεδο του ορόφου συναντάμε ένα χώρο υπολογιστών και μελέτης, ένα μεταβατικό στην ουσία χώρο προς τα αναγνωστήρια και τους ιδιωτικούς χώρους μελέτης.

Στη δυτική πτέρυγα βρίσκεται το κτίριο των εργαστηρίων. Το ισόγειο αποτελείται από ένα εργαστήριο κοστούμιών, ένα εργαστήριο σκηνικών, δύο αίθουσες θεωρίας, ένα αμφιθεατρικό χώρο, καθώς και βοηθητικές λειτουργίες (αποθήκες, χώροι υγιεινής). Στον όροφο βρίσκεται ένας χώρος για περιοδικές εκθέσεις.

Η πρόσβαση στις δύο πτέρυγες γίνεται από τις ήδη υπάρχουσες εισόδους του οικοπέδου, μία στα ανατολικά που δίνει άμεση πρόσβαση στη βιβλιοθήκη, μία στα δυτικά που οδηγεί στα εργαστήρια, αλλά και μία μέσω της κεντρικής αυλής που οδηγεί στον κύριο χώρο υποδοχής ενδιάμεσα των λειτουργιών, μέσω του οποίου οι επισκέπτες μπορούν να μετακινηθούν άμεσα και στις λειτουργίες του ορόφου από την κεντρική σκάλα.

Το νότιο τμήμα του οικοπέδου περιλαμβάνει το Μπεζεστένι, που θα επαναλειτουργήσει ως μουσείο και το καινούργιο κτίσμα στα δυτικά του που θα φιλοξενεί τις βοηθητικές λειτουργίες του μνημείου. Ως προς την επαναλειτουργία του Μπεζεστενίου, η κεντρική ιδέα της πρότασης είναι να μη γίνουν αλλαγές στο υπάρχον κτίριο ώστε να διατηρηθεί η δομή του. Οποιοσδήποτε επεμβάσεις προτείνονται στο εσωτερικό του μέσω ενός νέου φέροντος οργανισμού για την καθ' ύψος συμπλήρωση και στέγαση του μνημείου. Αυτός θα είναι ανεξάρτητος από τους περιμετρικούς τοίχους και θα αποτελείται από μεταλλικό σκελετό. Έτσι το μνημείο θα μπορέσει να λειτουργήσει ως μουσείο φιλοξενώντας αρχαιολογικά ευρήματα.

Το κτίριο δυτικά του Μπεζεστενίου θα έχει συμπληρωματικό χαρακτήρα αφού θα περιλαμβάνει κυρίως τις λειτουργίες που δεν μπορούν να φιλοξενηθούν στο μνημείο. Στο ισόγειο του βρίσκονται ο χώρος υποδοχής του μουσείου, τα ερμάρια, χώροι υγιεινής, το κατάστημα του μουσείου, γραφεία διοίκησης αλλά και αποθήκη. Ο όροφος θα φιλοξενεί το αναψυκτήριο με τις δυο μεγάλες αυλές του, μία στα ανατολικά με θέα προς το μνημείο και τον υπαίθριο χώρο περιοδικών εκθέσεων στα βόρεια του και μία νότια με θέα το λόφο.

Η πρόσβαση στα δύο αυτά κτίσματα γίνεται και από τις τρεις εισόδους του οικοπέδου. Η νότια μπροστά από το Μπεζεστένι επιτρέπει στους επισκέπτες να μεταβούν άμεσα στο χώρο που επιθυμούν, η ανατολική οδηγεί στον υπαίθριο εκθεσιακό χώρο μπροστά από το Μπεζεστένι και η δυτική παρέχει πρόσβαση στο νέο κτίσμα και το χώρο υποδοχής του μουσείου.

Όλα τα νέα κτίσματα έχουν από ένα εξωτερικό κλιμακοστάσιο που οδηγεί άμεσα τους επισκέπτες στους ορόφους αλλά που μπορούν να λειτουργήσουν και ως έξοδοι κινδύνου.

Η ιδέα βασίζεται στην κάλυψη του συνόλου του οικοπέδου με χρήσεις που μπορούν να λειτουργήσουν είτε συνδυαστικά, είτε ανεξάρτητα μεταξύ τους. Αυτό επιτυγχάνεται με τη χρήση ροϊκών διαδρόμων περιμετρικά των κτιρίων. Με δεδομένο το κλίμα της περιοχής, οι διάδρομοι επιλέχθηκαν να είναι στεγασμένοι. Η αυλή στο κέντρο του κτιρίου λειτουργεί τόσο για αερισμό και φωτισμό, όσο και ως χώρος διαλείμματος συνδέοντας όλες τις λειτουργίες μεταξύ τους. Η αρχική χειρονομία είναι τα κτίρια να είναι προσβάσιμα όλη τη μέρα, ανεξάρτητα από τη λειτουργία του μουσείου. Με αυτό τον τρόπο, το πρόγραμμα μπορεί να προσφέρει ένα νέο ζωτικό χώρο για τους πολίτες.

Γ-III. Κτιριολογικό πρόγραμμα

Κτίριο βιβλιοθήκης

Βιβλιοστάσια: 110m²

Αναγνωστήρια ισογείου: 120 m²

Αίθουσες προβολών: 134 m²

Χώρος υπολογιστών και μελέτης: 65 m²

Αναγνωστήρια ορόφου: 125 m²

Ιδιωτικοί χώροι μελέτης: 90 m²

Κλιμακοστάσιο: 35 m²

W/C: 35 m²

Κτίριο εργαστηρίων

Εργαστήριο κοστούμιών: 62 m²

Εργαστήριο σκηνικών: 62 m²

Αίθουσες θεωρίας: 73 m²

Αποθηκευτικοί χώροι: 37 m²

Αμφιθεατρικός χώρος: 130 m²

Χώρος περιοδικών παραστάσεων: 220 m²

Κλιμακοστάσιο: 35 m²

W/C: 35 m²

Κτίριο μουσείου (Μπεζεστένι)

Εκθεσιακός χώρος: 370 m²

Κτίριο συμπληρωματικών λειτουργιών μουσείου

Χώρος υποδοχής: 70

Κατάστημα μουσείου: 57

Ερμάρια: 23

Γραφειακοί χώροι: 54 m²

Αποθήκη: 45 m²

Αναψυκτήριο: 210 m²

Κουζίνα-μπαρ: 37 m²

Κλιμακοστάσιο: 36 m²

W/C: 35 m²

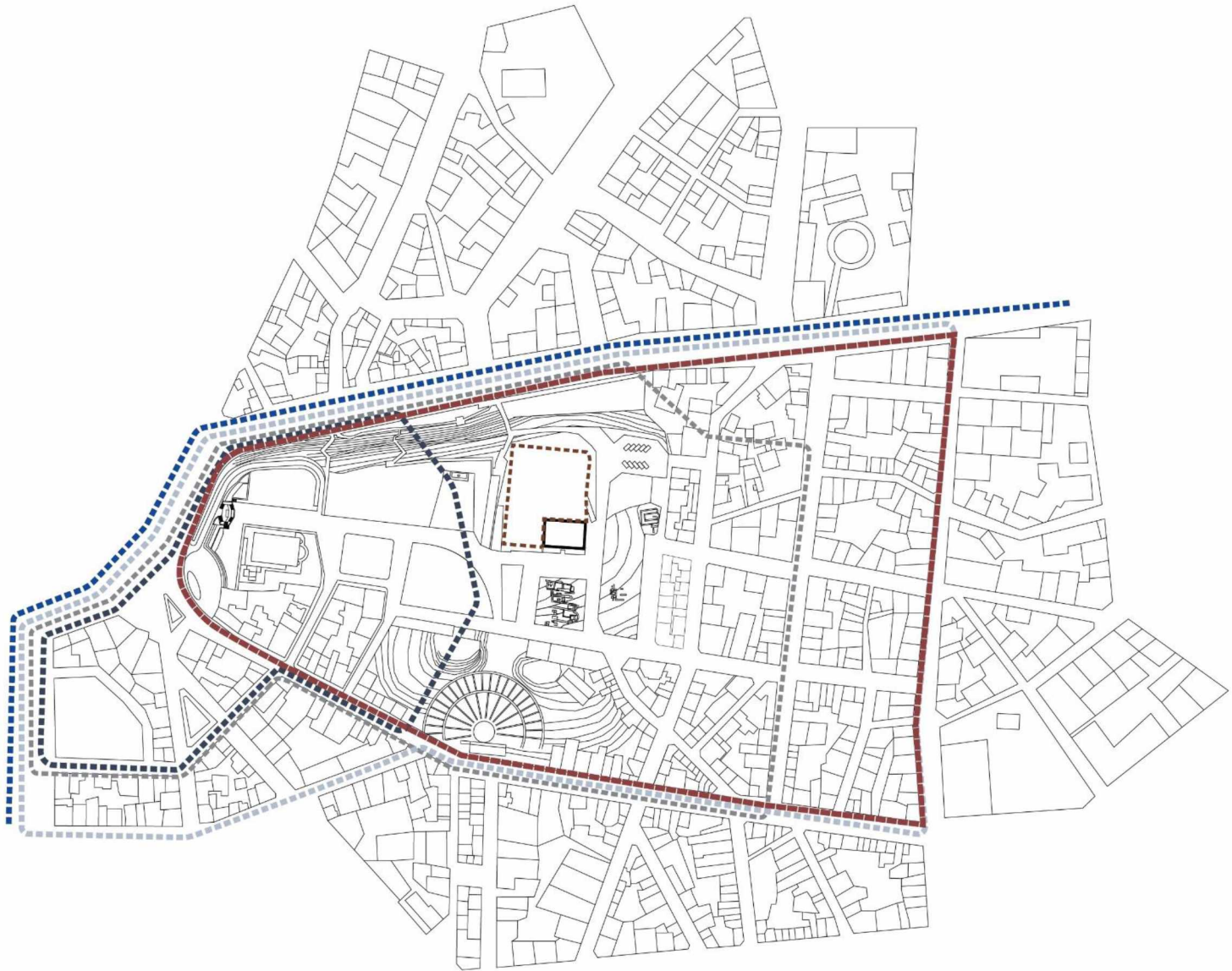
Λοιποί χώροι:

Κύριος χώρος υποδοχής: 130 m²

Κεντρικό κλιμακοστάσιο: 70 m²

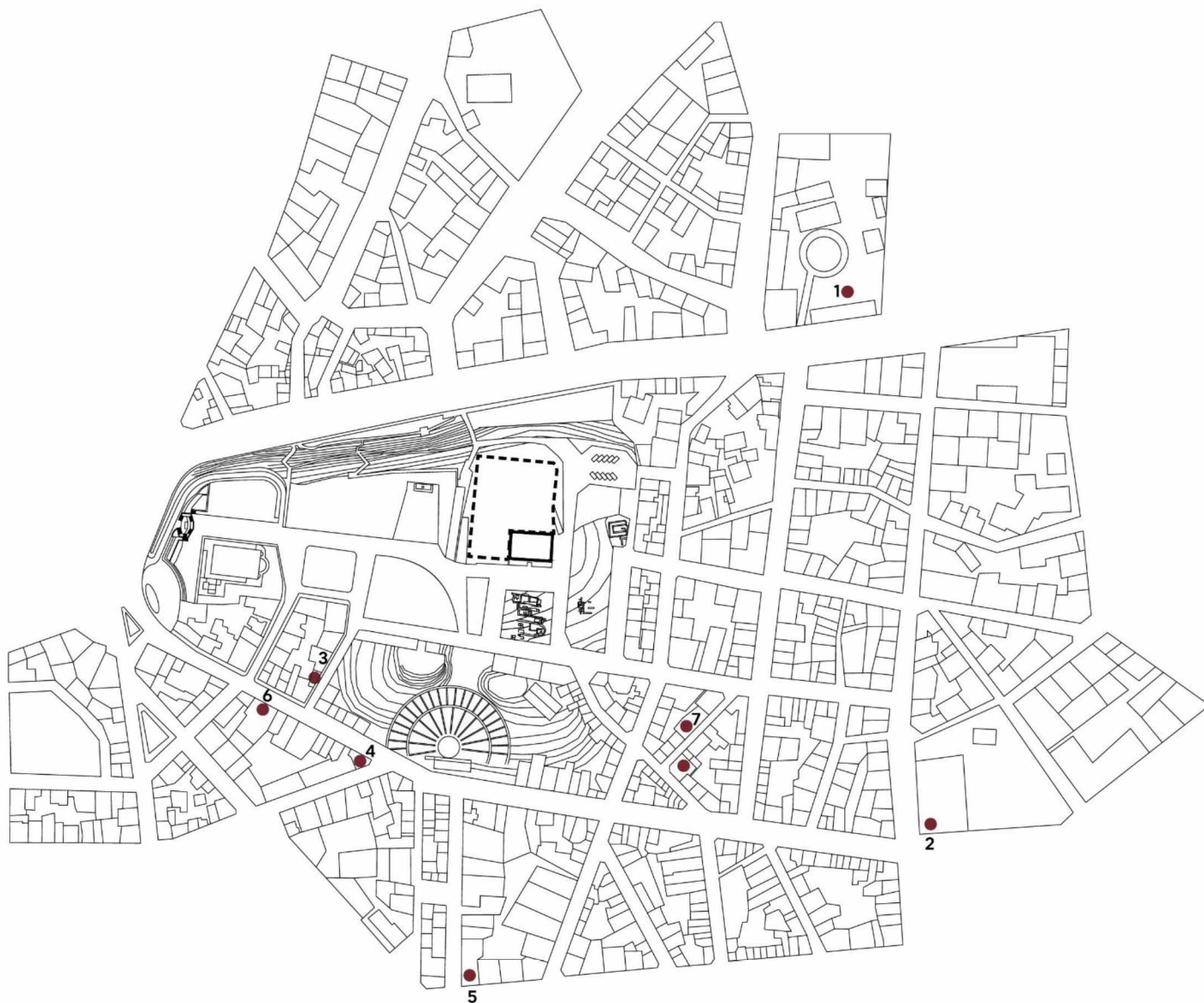
Διαγράμματα

Διάγραμμα ιστορικής εξέλιξης

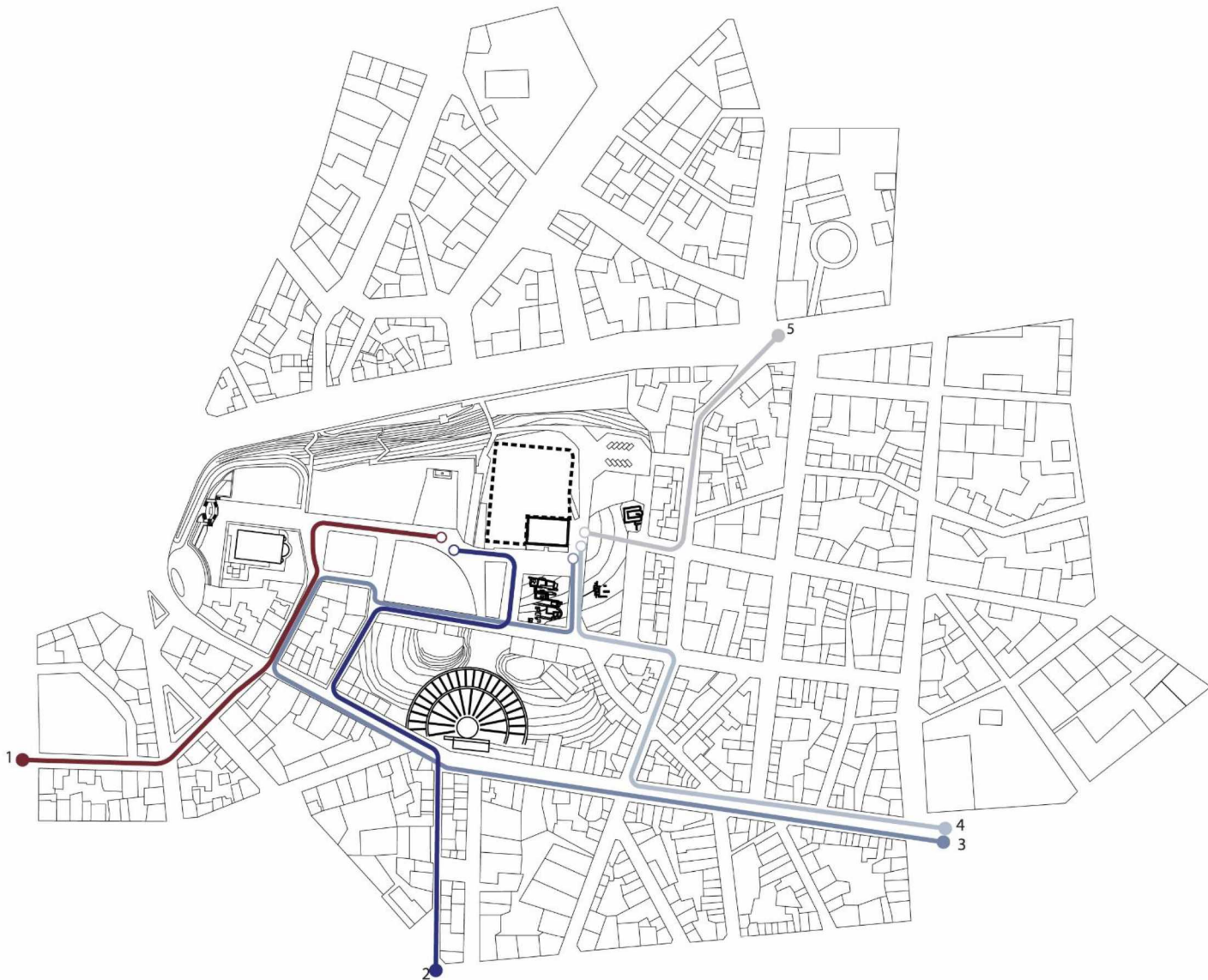
- ■ ■ ■ ■ Ιστορικό κέντρο
- ● ● ● ● Ιστορικά ίχνη (τείχη αρχαιολογικού χώρου)
- ■ ■ ■ ■ Εποχές εξέλιξης
- ■ ■ ■ ■ Πρωτογεωμετρική και γεωμετρική εποχή
- ■ ■ ■ ■ Αρχαϊκή-κλασική εποχή
- ■ ■ ■ ■ Ελληνιστική εποχή
- ■ ■ ■ ■ Βυζαντινή εποχή

Διάγραμμα πολιτιστικών εστιών

- 1.Μύλος του Παπά
- 2.Δημοτικό Ωδείο
- 3.Wisedog , χώρος εκθέσεων και workshop
- 4.Κλίμαξ , χώρος αναγνωστηρίου
- 5.Σύλλογος ανέργων ηλιαχτίδα ,καλλιτεχνικά εργαστήρια
- 6.Σ.Μουθ , καφε-συνεργείο μουσικού θεατρου και χώρος προβών
- 7.Κ.δαπ , καλλιτεχνικό εργαστήριο ζωγραφικής
- 8.CASK gallery

Διάγραμμα διαδρομών

όρια οικοπέδου - - - - -

διαδρομή 1 ————— Β' Αρχαίο Θέατρο - Βασιλική Αγ.Αχιλλείου - Μπεζεστένι

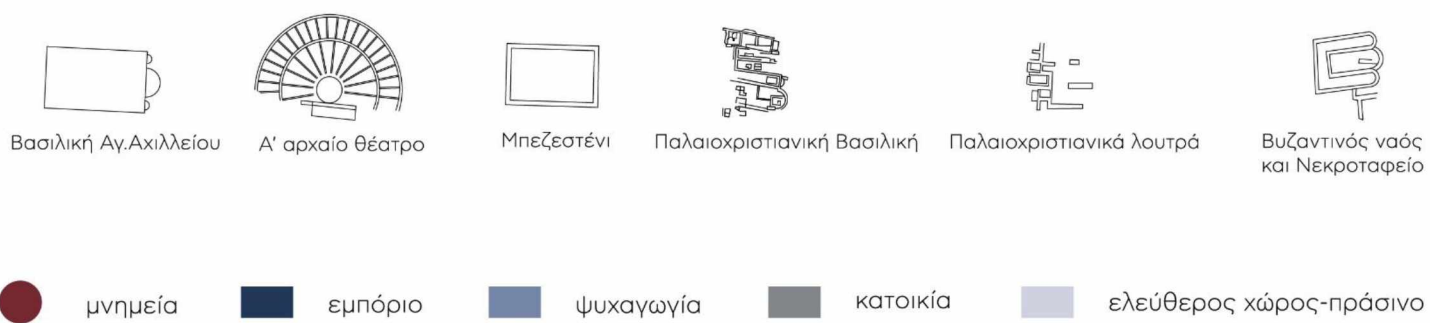
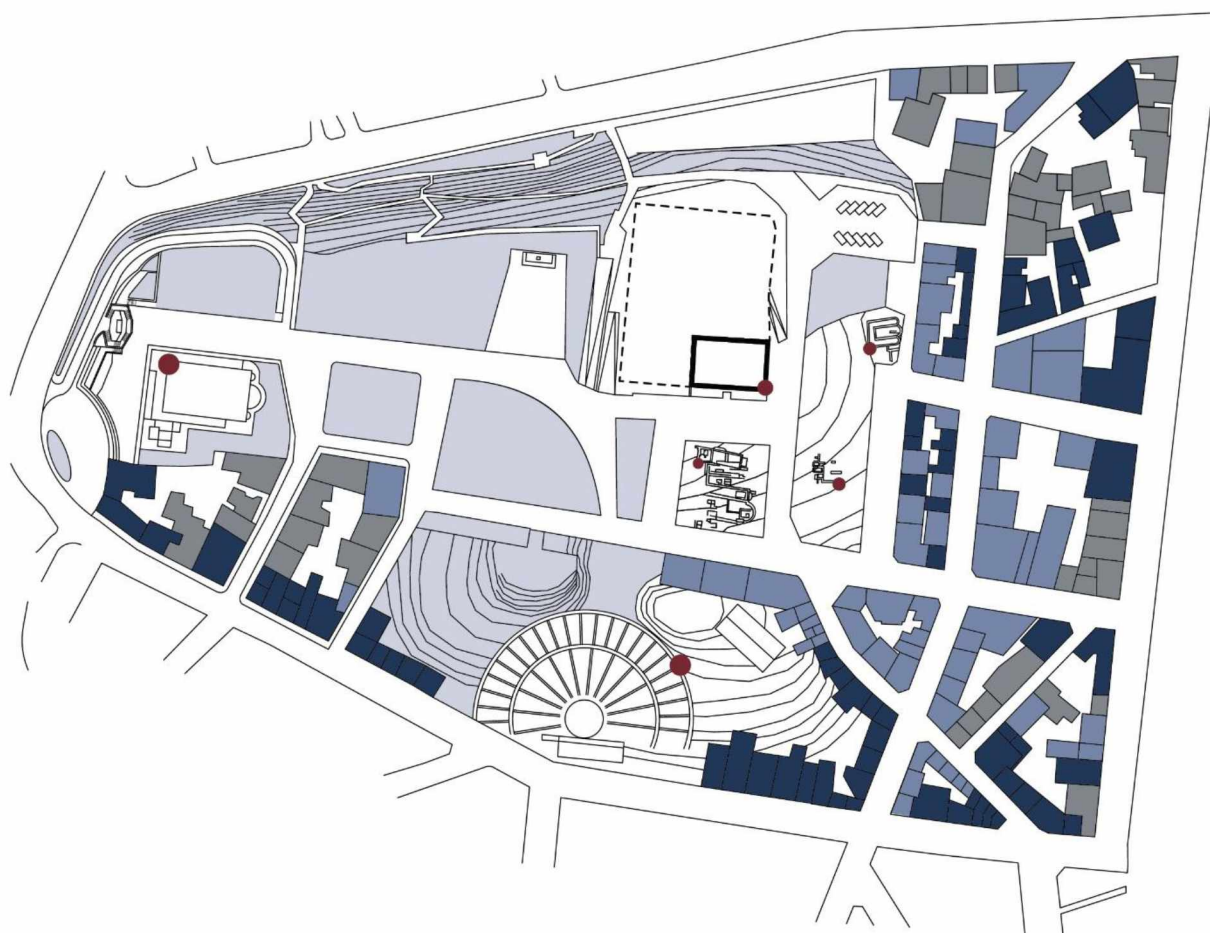
διαδρομή 2 ————— Α' Αρχαίο Θέατρο - Παλαιοχριστιανική Βασιλική - Μπεζεστένι

διαδρομή 3 ————— Δημοτικό Ωδείο - Α' Αρχαίο Θέατρο - Βασιλική Αγ.Αχιλλείου - Παλαιοχριστιανική Βασιλική - Λουτρά - Μπεζεστένι

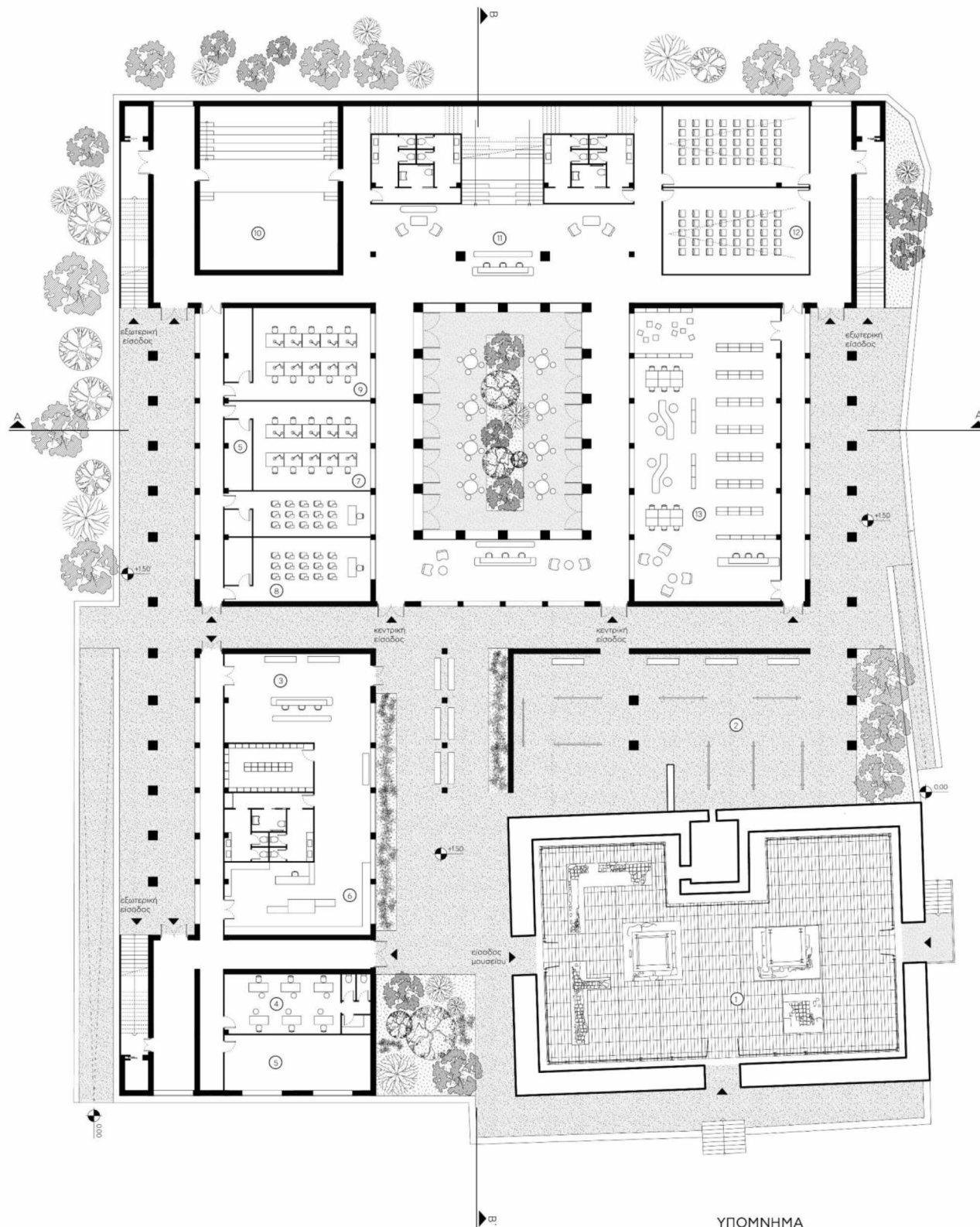
διαδρομή 4 ————— Δημοτικό Ωδείο - Παλαιοχριστιανική Βασιλική - Παλαιοχριστιανικά λουτρά - Βυζαντινός ναός νεκροταφείο - Μπεζεστένι

διαδρομή 5 ————— Μύλος του Παπά - Βυζαντινός ναός και νεκροταφείο - Παλαιοχριστιανικά λουτρά - Μπεζεστένι

Διάγραμμα χρήσεων γης

Σχέδια

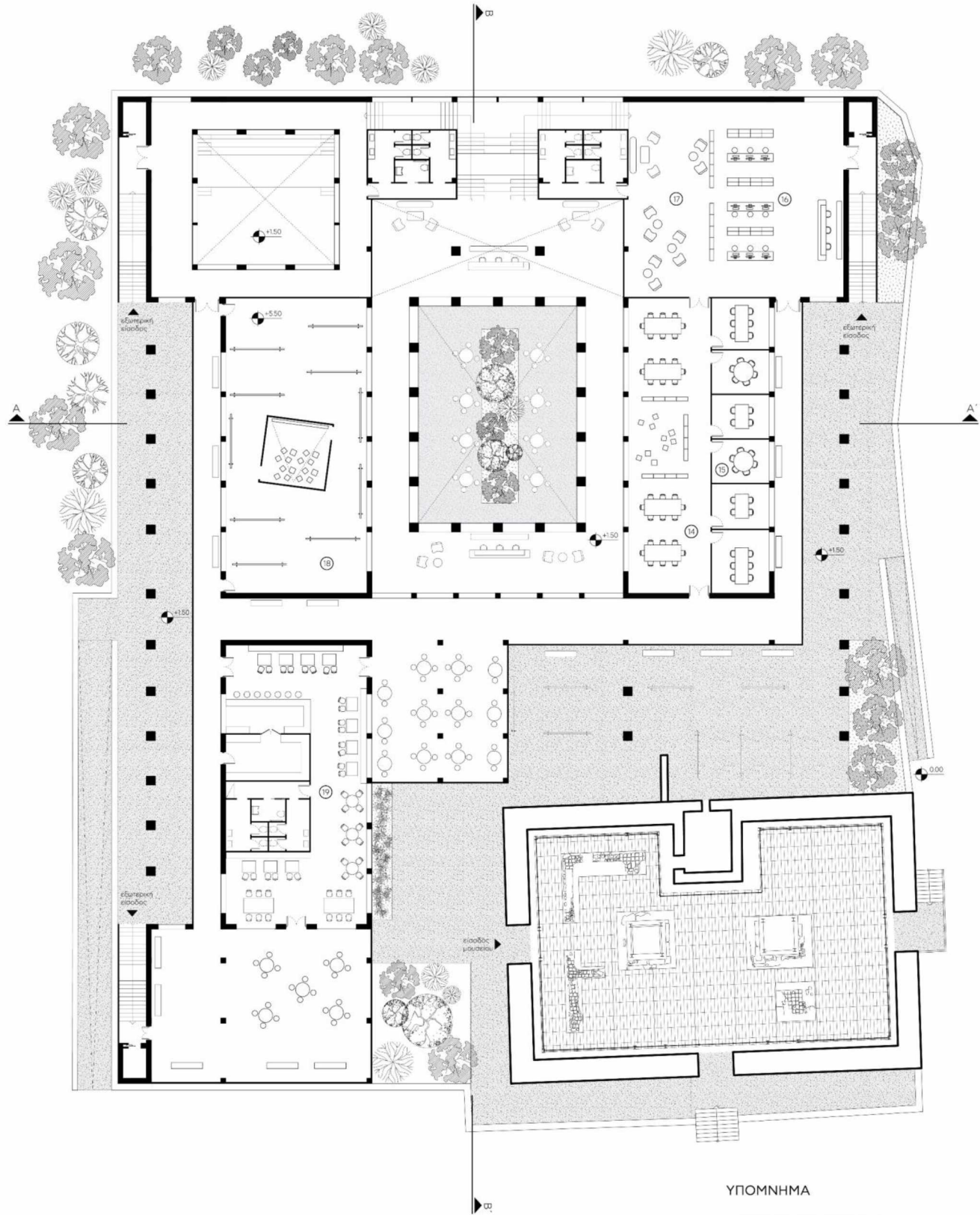

ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

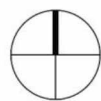

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- 1.ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΣ ΧΩΡΟΣ-ΜΟΥΣΕΙΟ
- 2.ΥΠΑΙΘΡΙΟΣ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΣ ΧΩΡΟΣ
- 3.ΑΙΘΟΥΣΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΜΟΥΣΕΙΟΥ
- 4.ΓΡΑΦΕΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
- 5.ΑΠΟΘΗΚΕΣ
- 6.ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ
- 7.ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΣΚΗΝΙΚΩΝ
- 8.ΑΙΘΟΥΣΕΣ ΔΙΑΛΕΞΕΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ
- 9.ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΟΥΣΤΟΥΜΙΩΝ
- 10.ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ
- 11.ΑΙΘΟΥΣΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ/ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ
- 12.ΑΙΘΟΥΣΕΣ ΠΡΟΒΟΛΩΝ
- 13.ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΚΑΤΩΨΗ ΟΡΟΦΟΥ

0

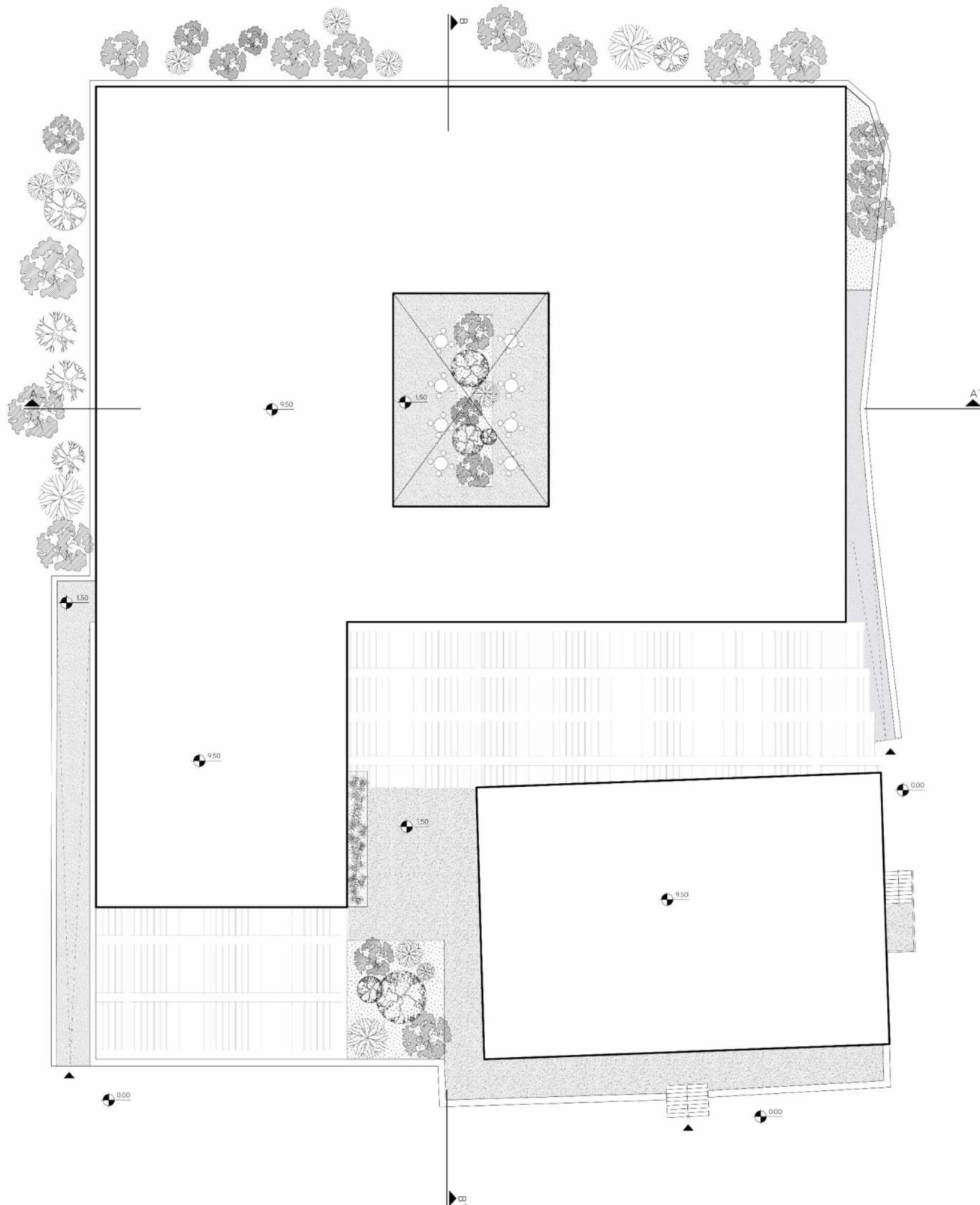
5

10

20 m

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- 14.ΧΩΡΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ
- 15.ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ
- 16.ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ-ΑΙΘΟΥΣΑ Η/Υ
- 17.ΧΩΡΟΙ ΑΝΑΜΟΝΗΣ
- 18.ΑΙΘΟΥΣΕΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ
- 19.ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟ

ΚΑΤΟΨΗ ΔΩΜΑΤΟΣ

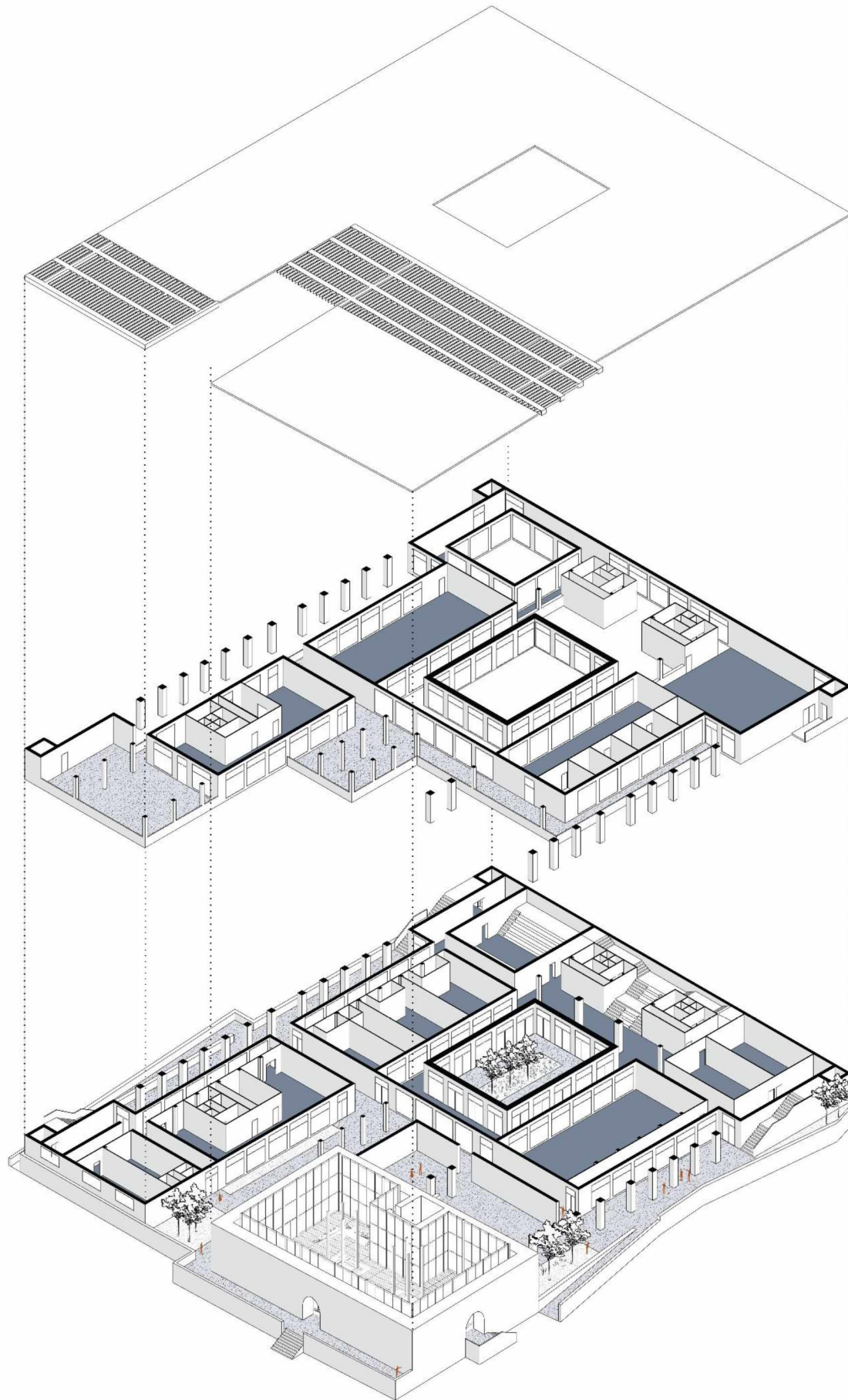

0

5

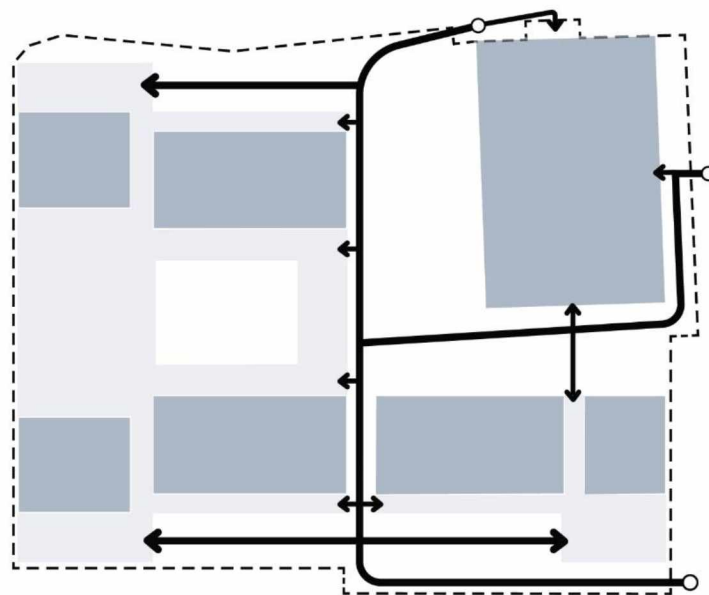
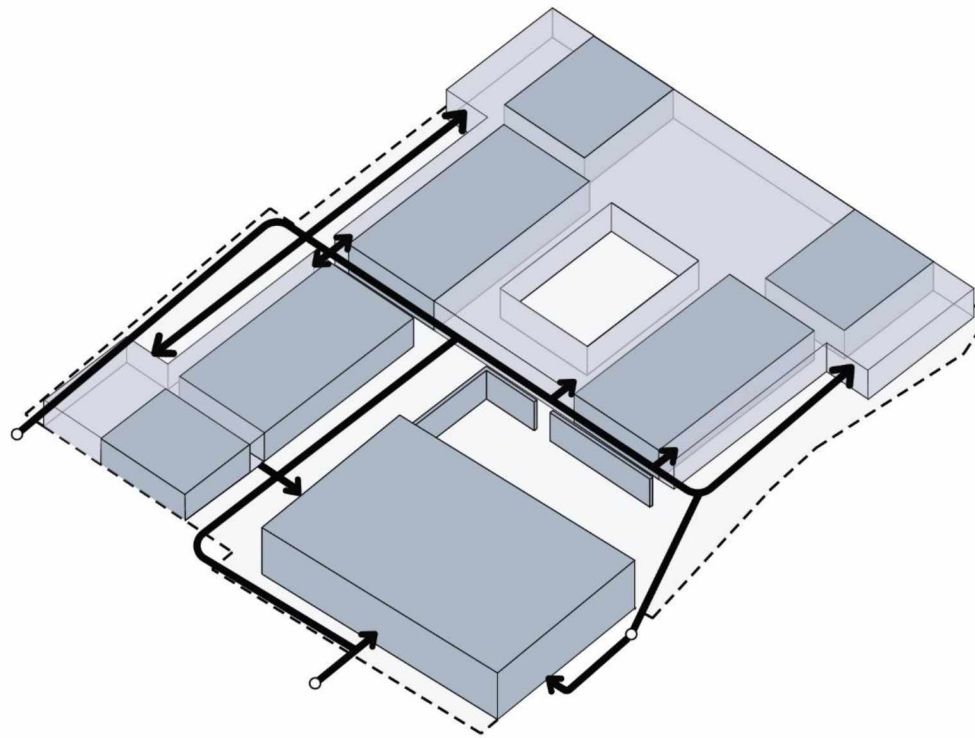
10

20 m

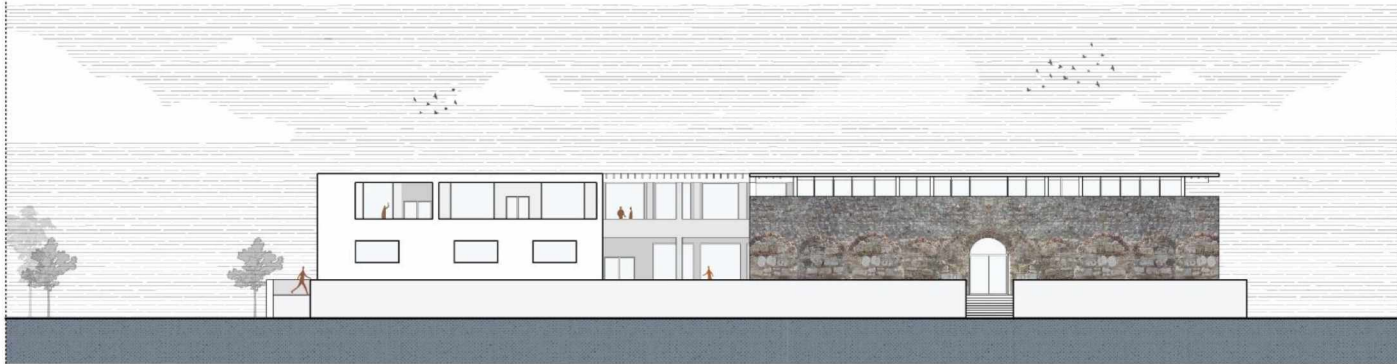

ΑΕΟΝΟΜΕΤΡΙΚΟ

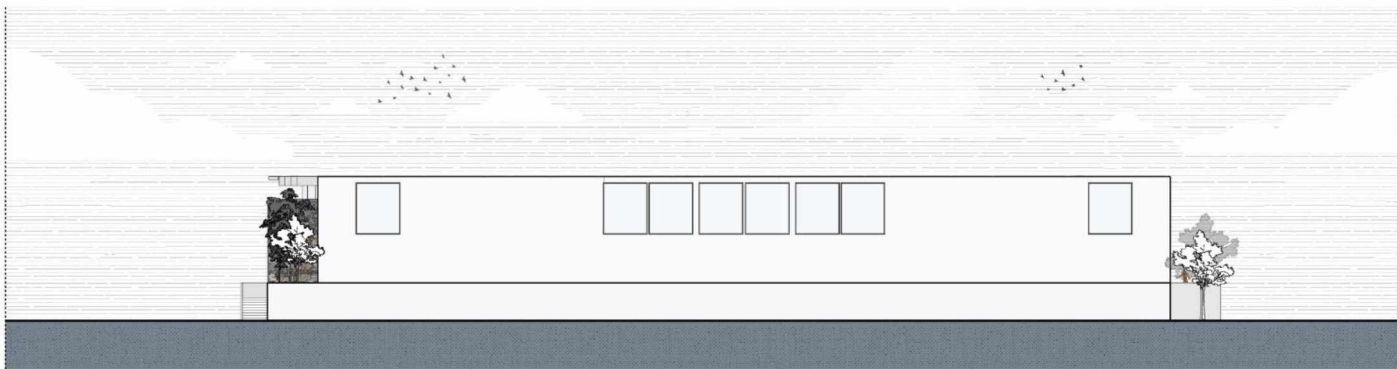
Διάγραμμα προσβάσεων

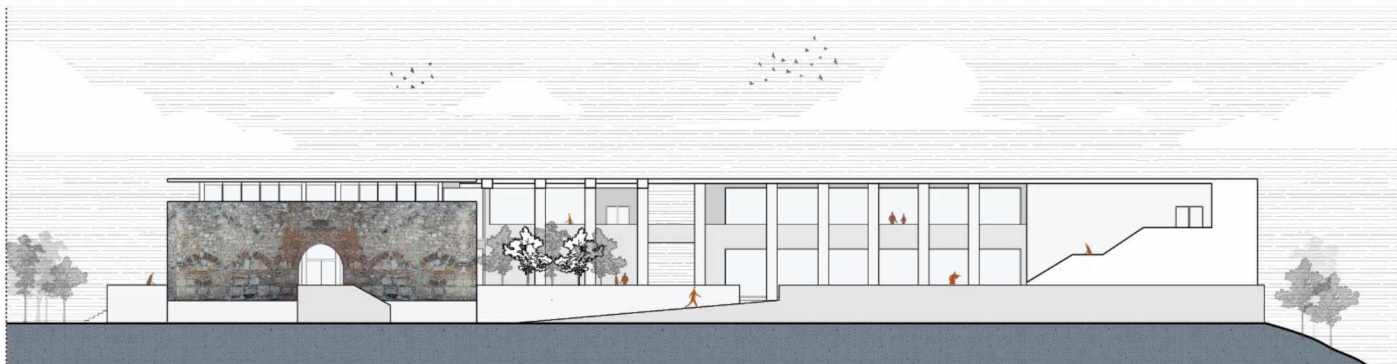
- Όρια οικοπέδου
- Ροή κίνησης
- Κοινόχρηστοι χώροι
- Λειτουργίες

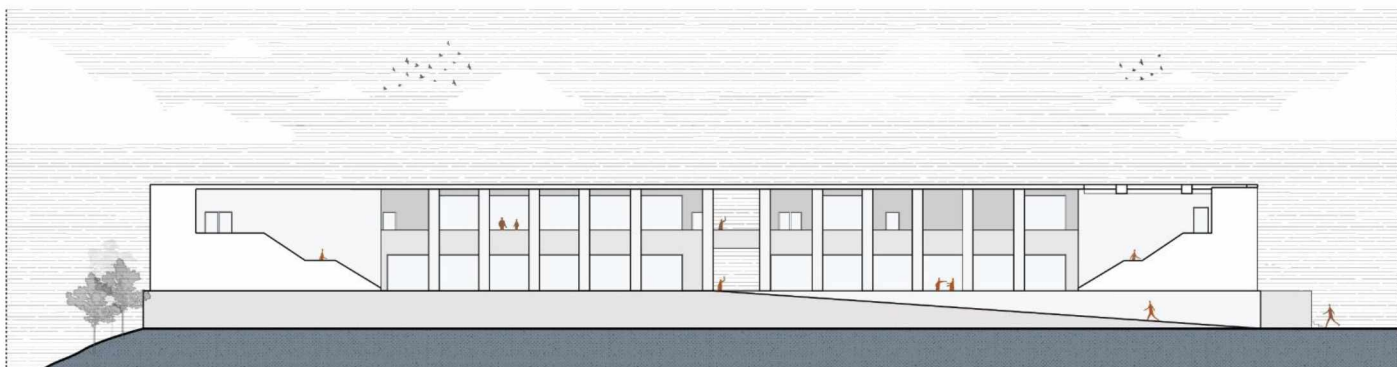
ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ

ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ

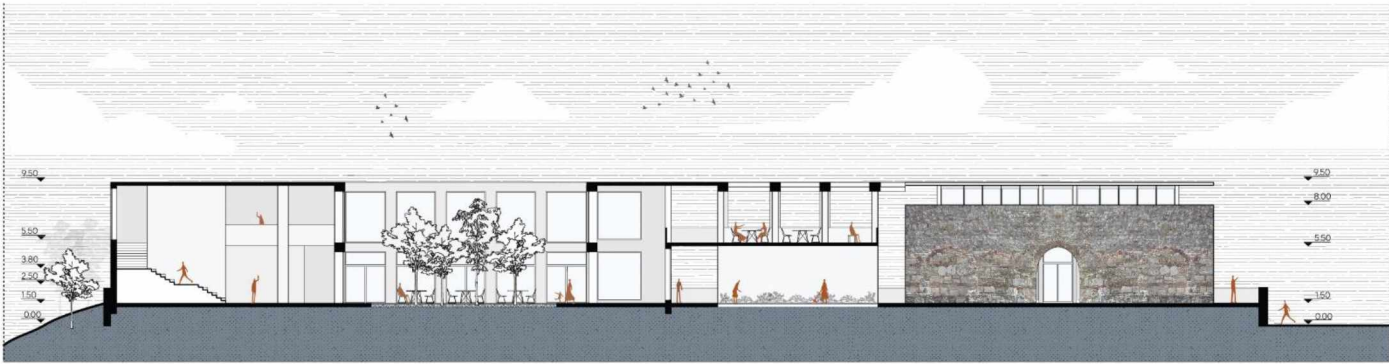

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ

ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ

0 5 10 20 m

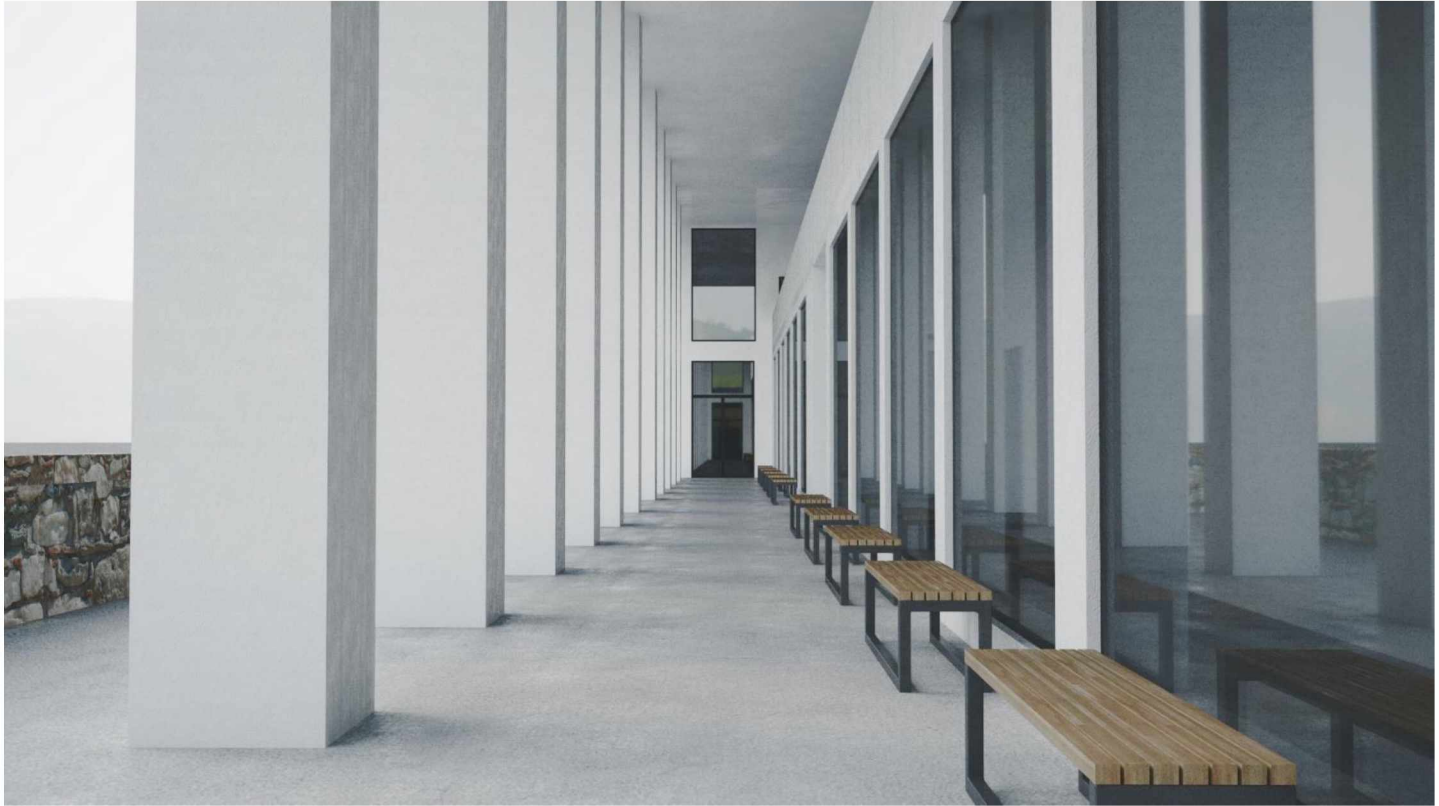
TOMH A-A'

0 | 5 | 10 | 20 m

TOMH B-B'

Τρισδιάστατες απεικονίσεις

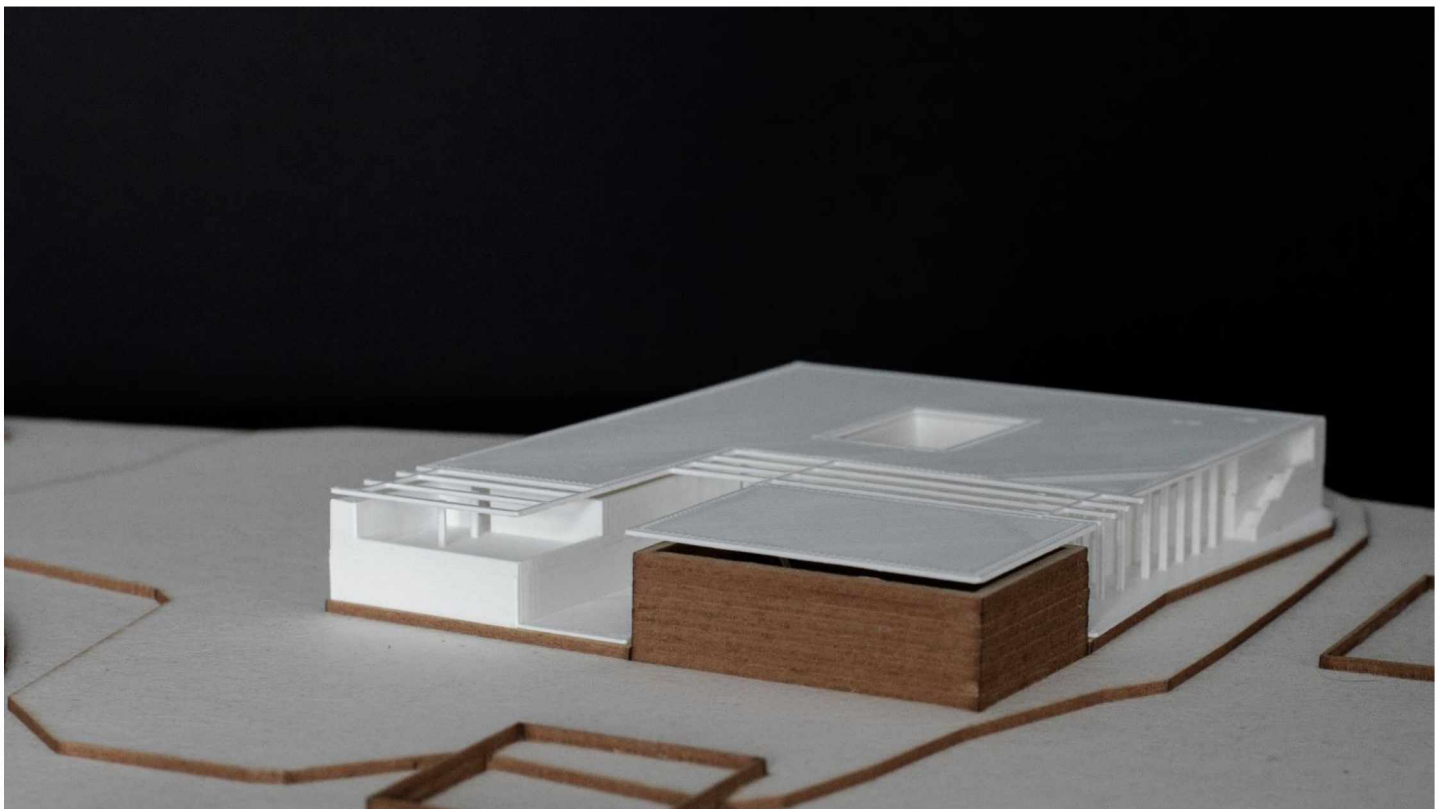
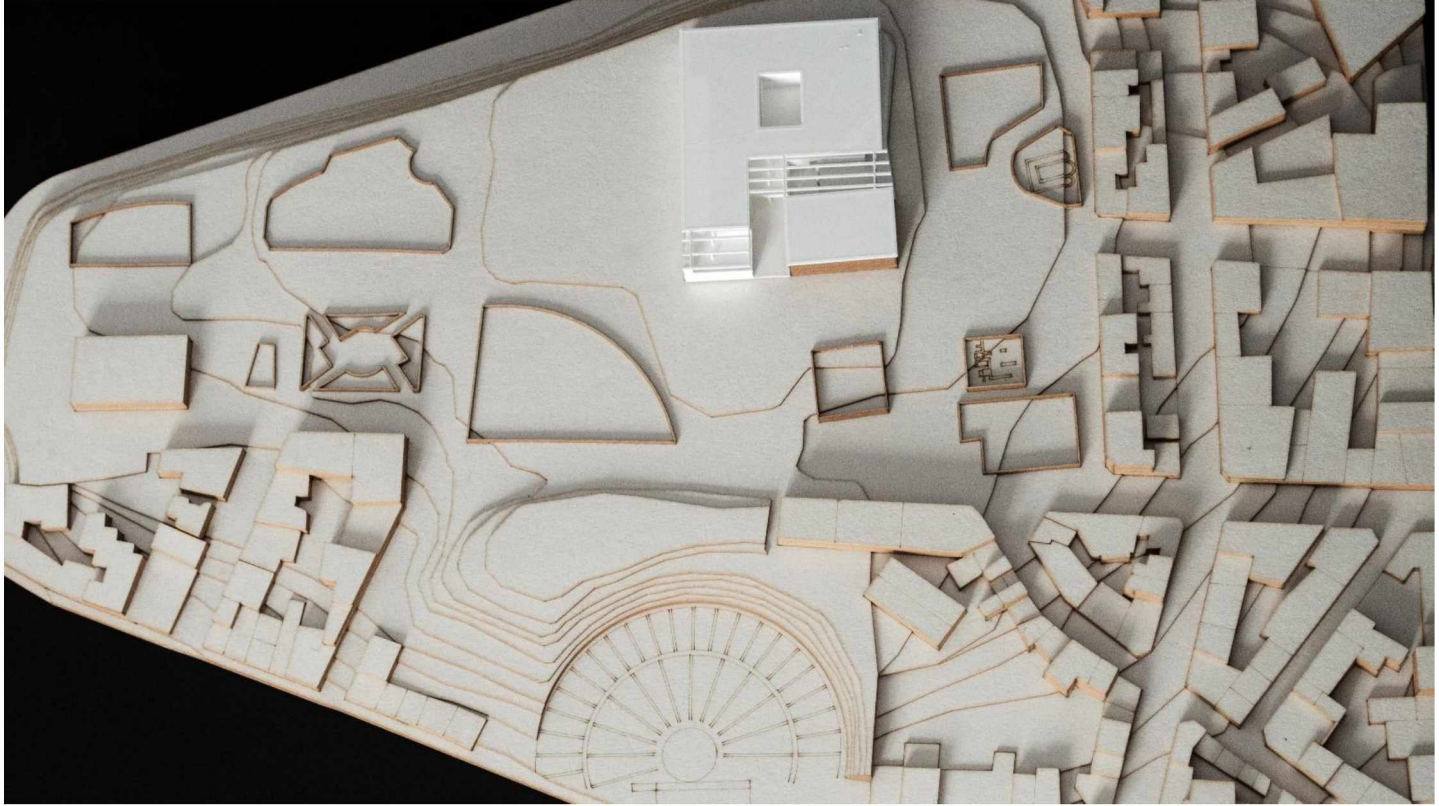

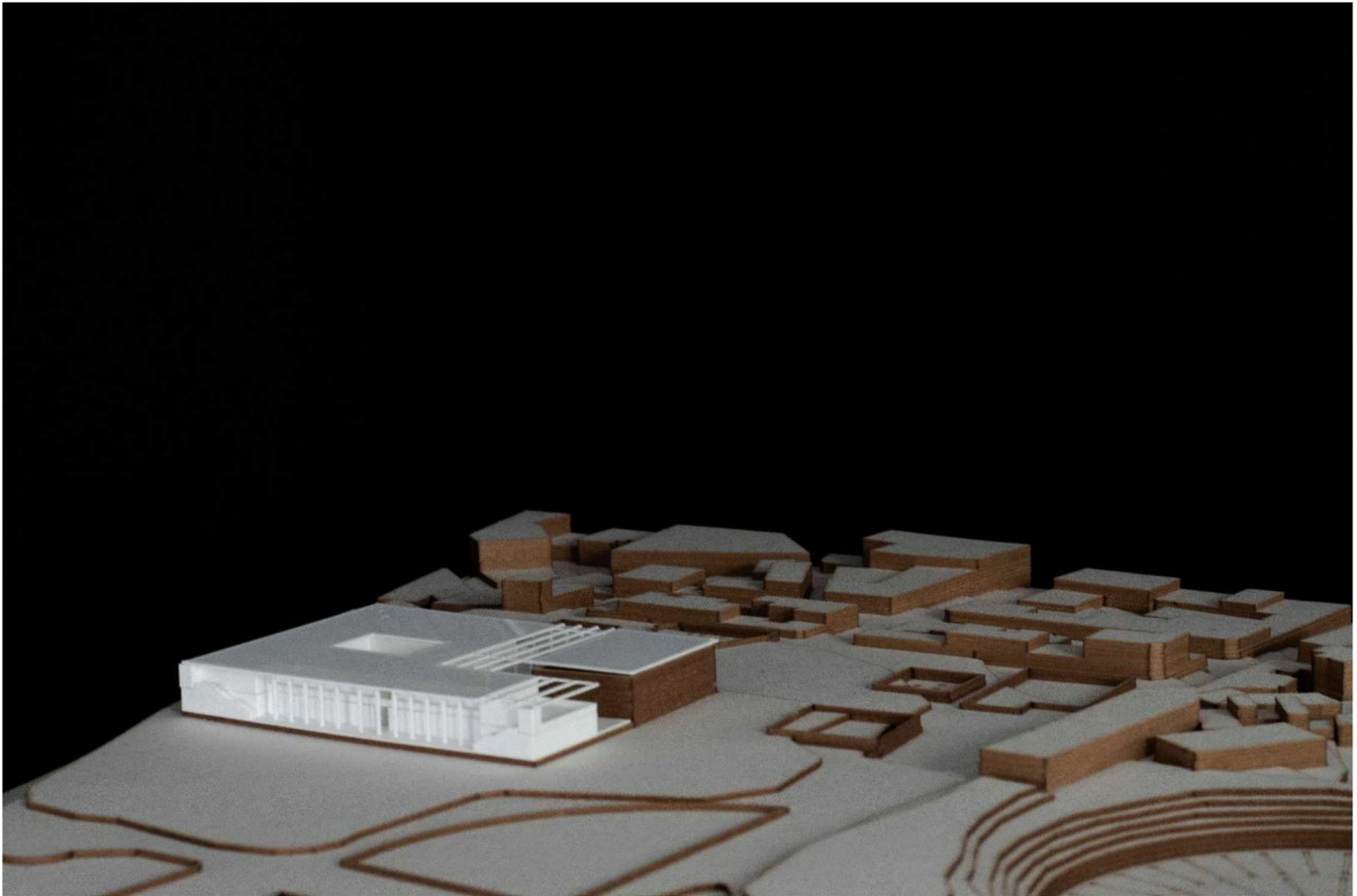
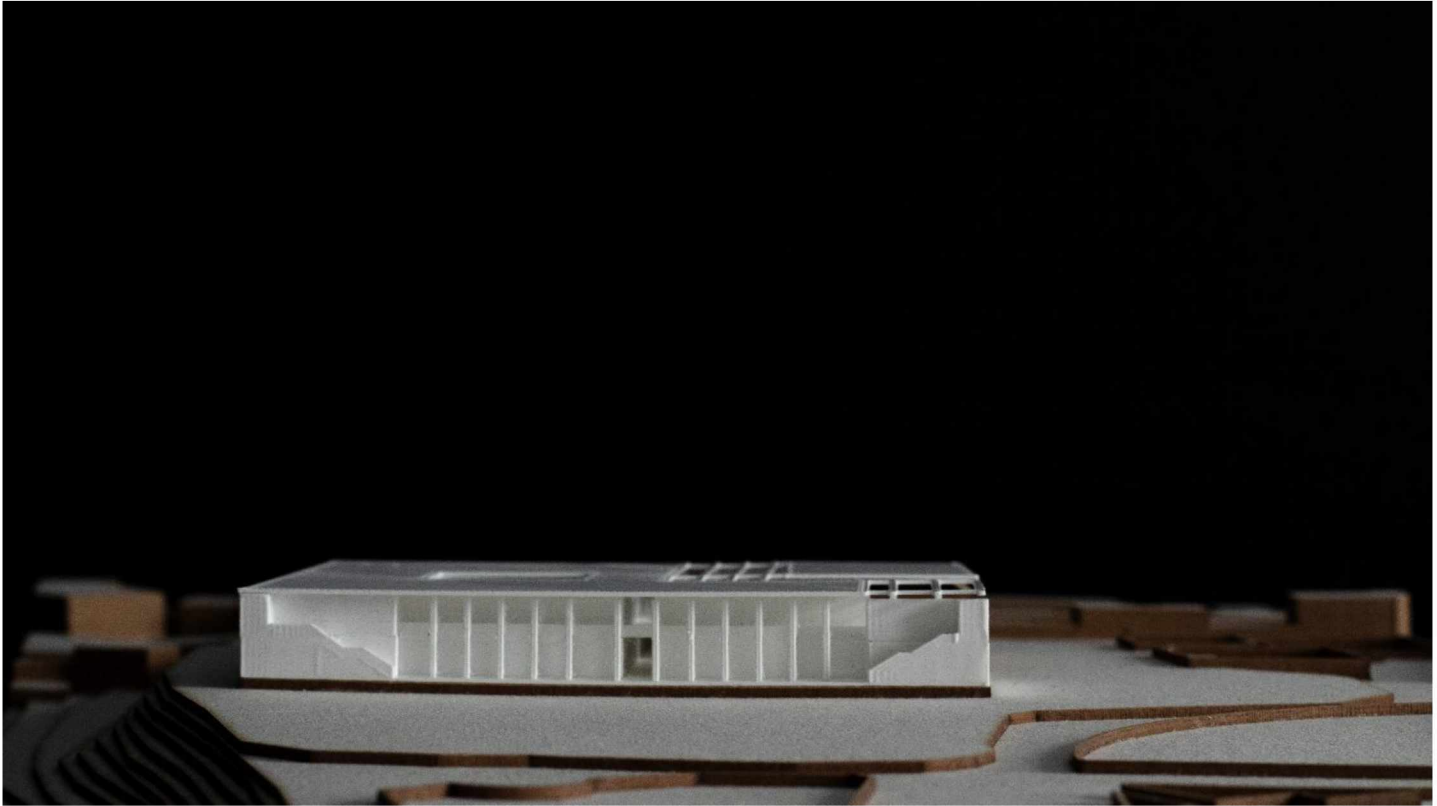

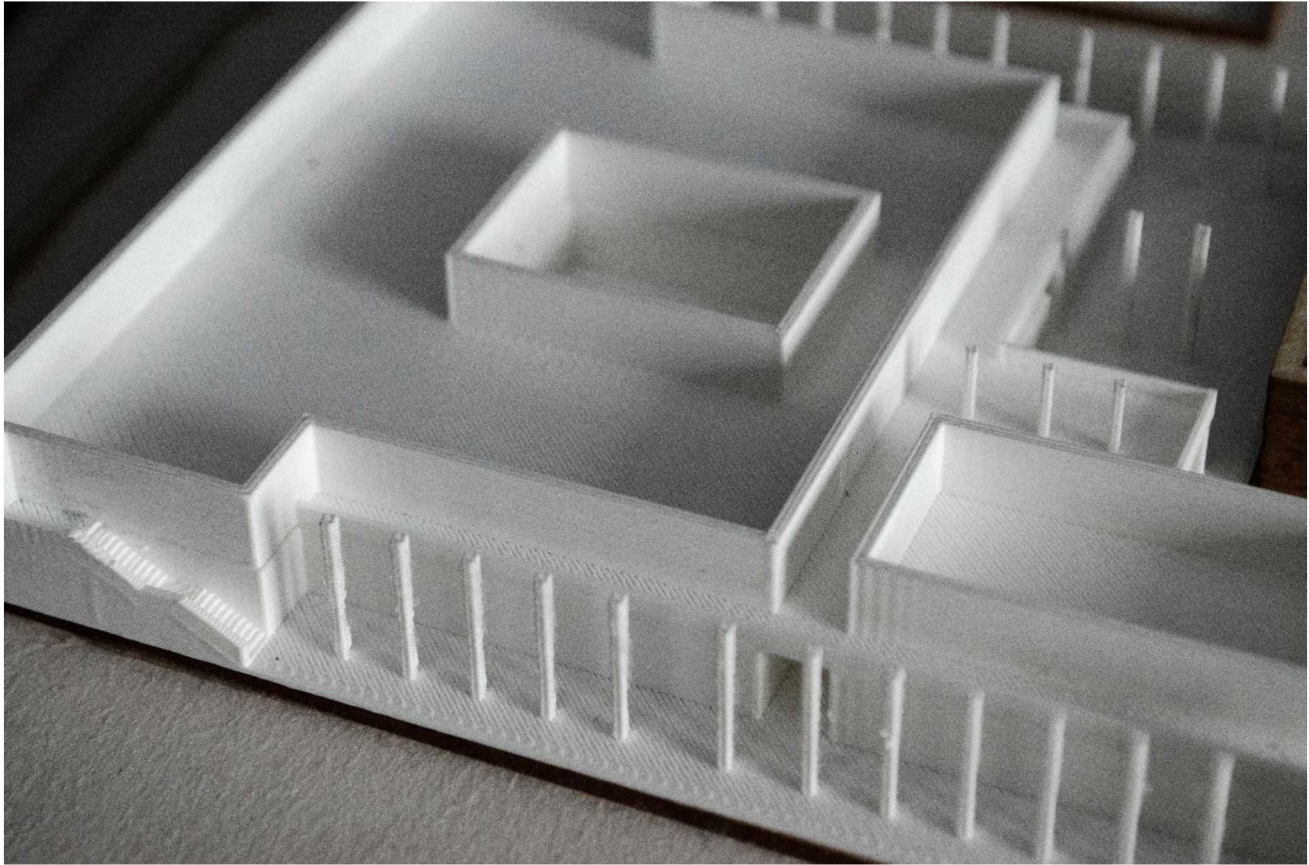

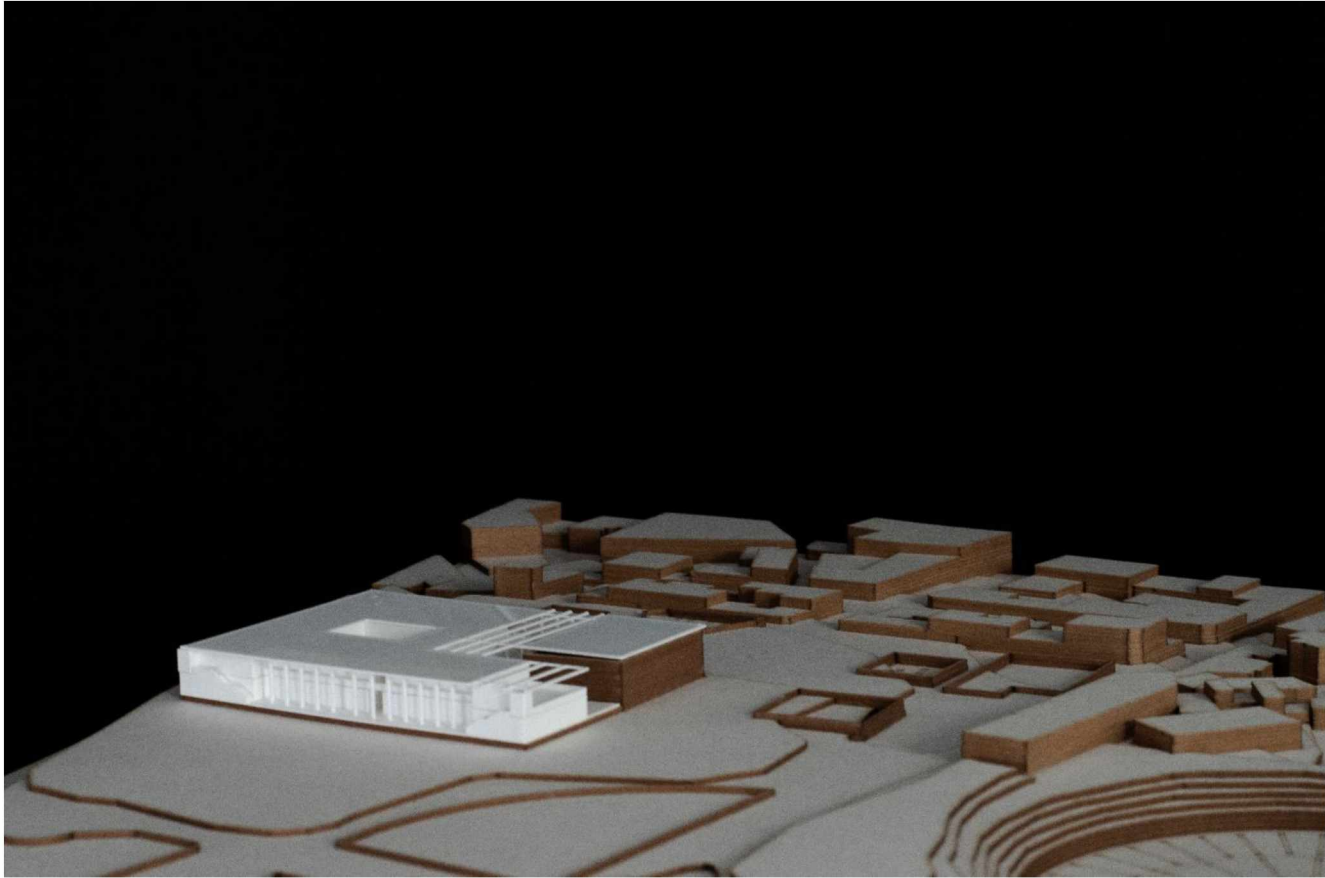
Φωτογραφίες μακετών

Τοπογραφική μακέτα 1:500

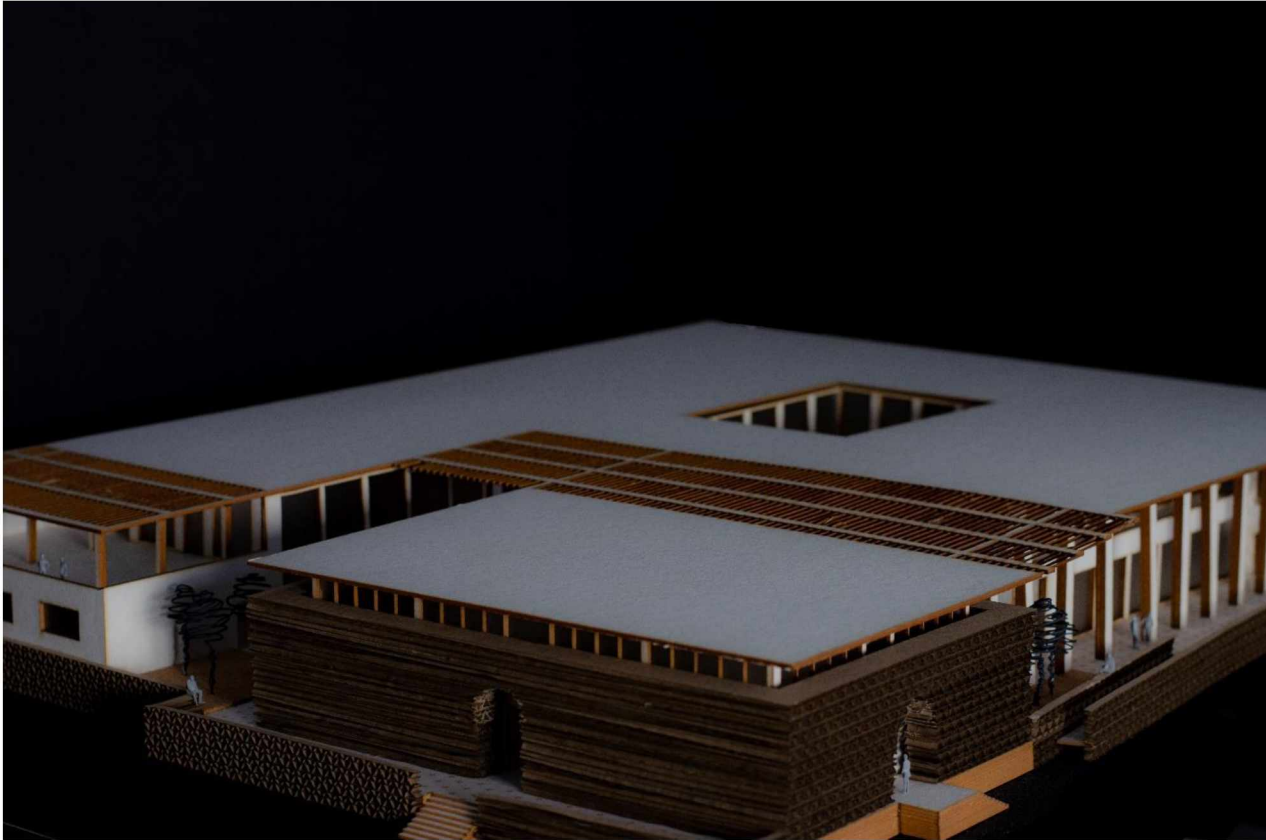

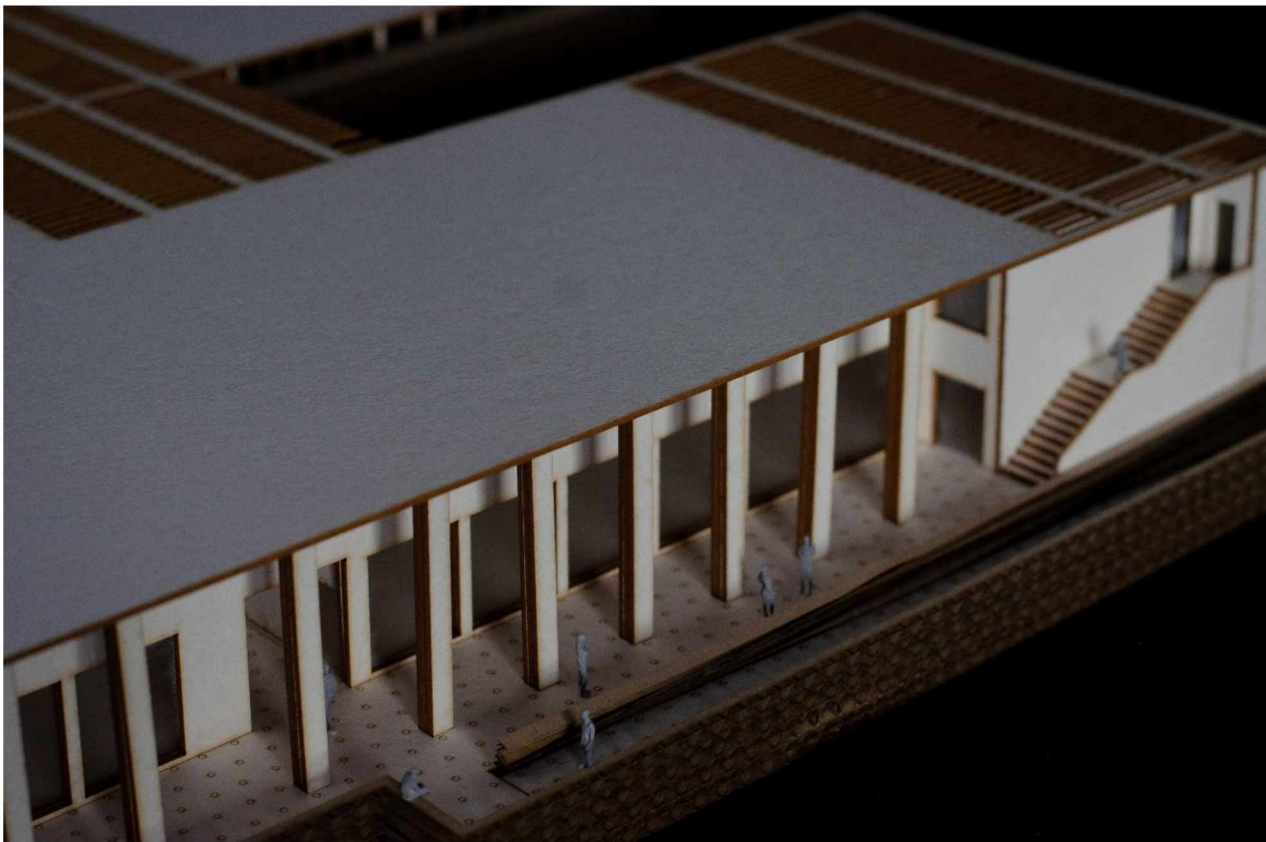
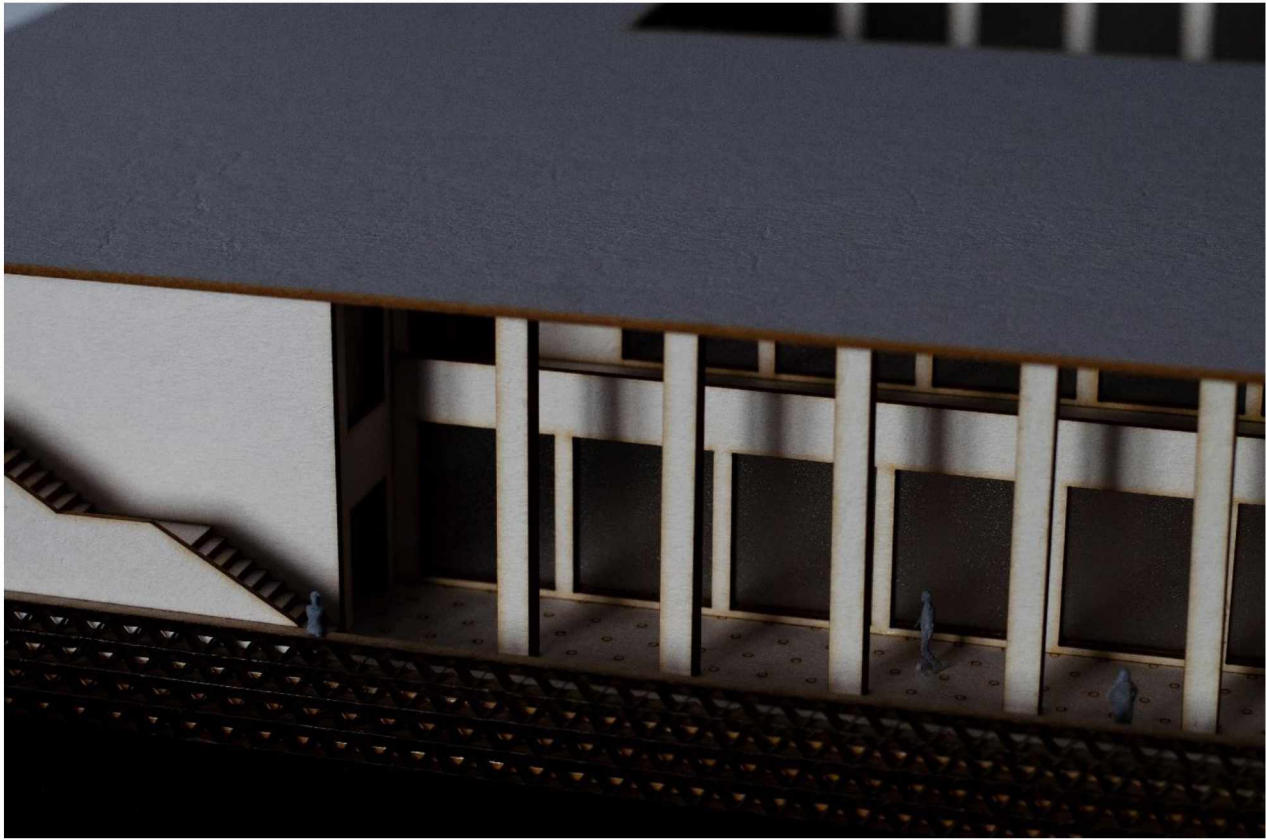

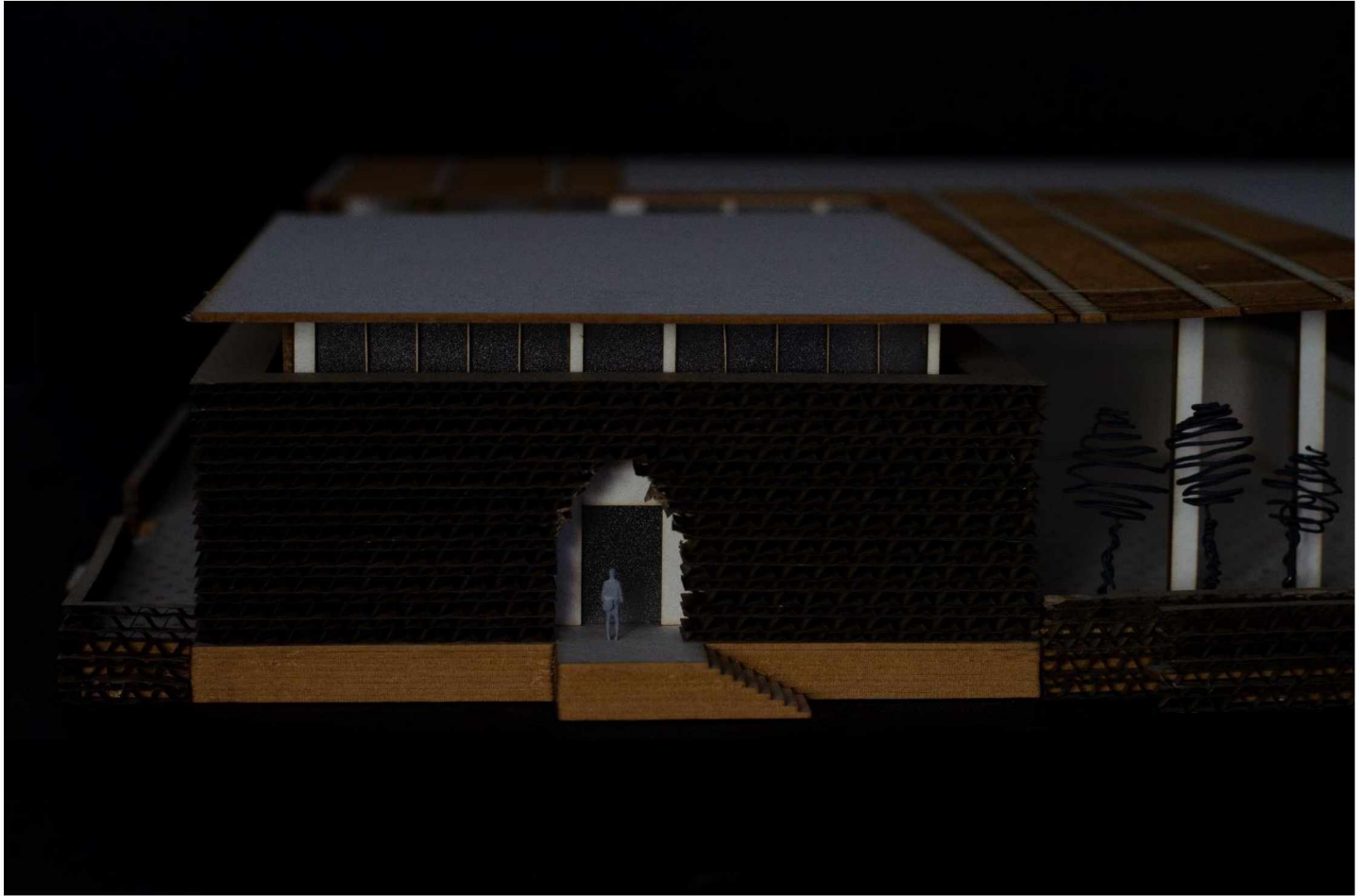

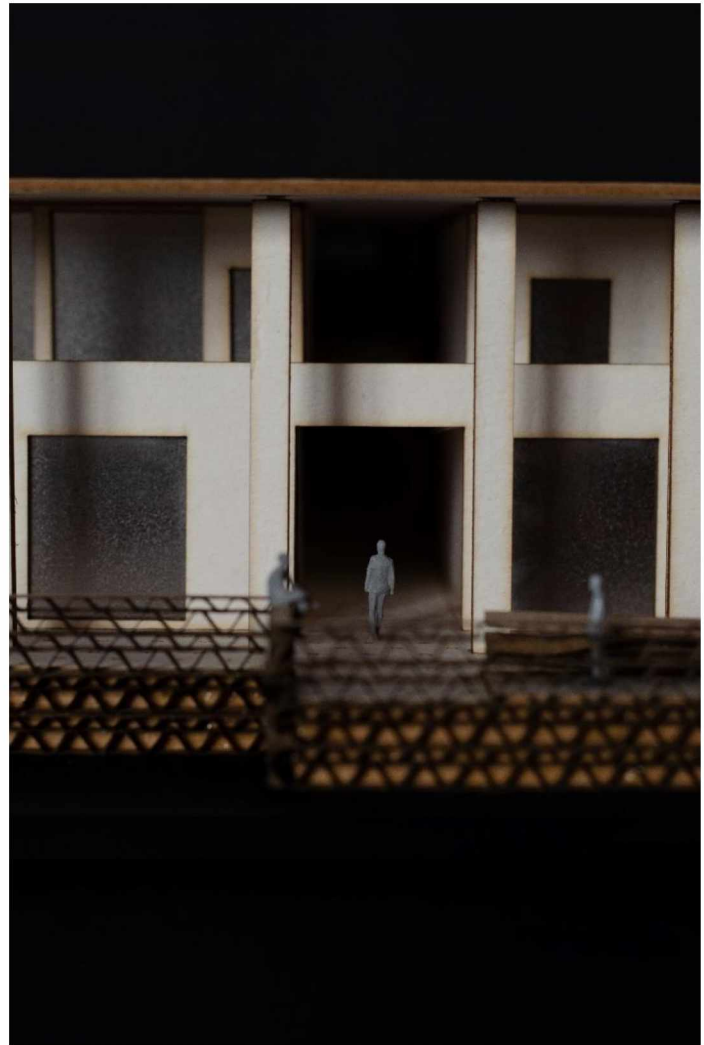
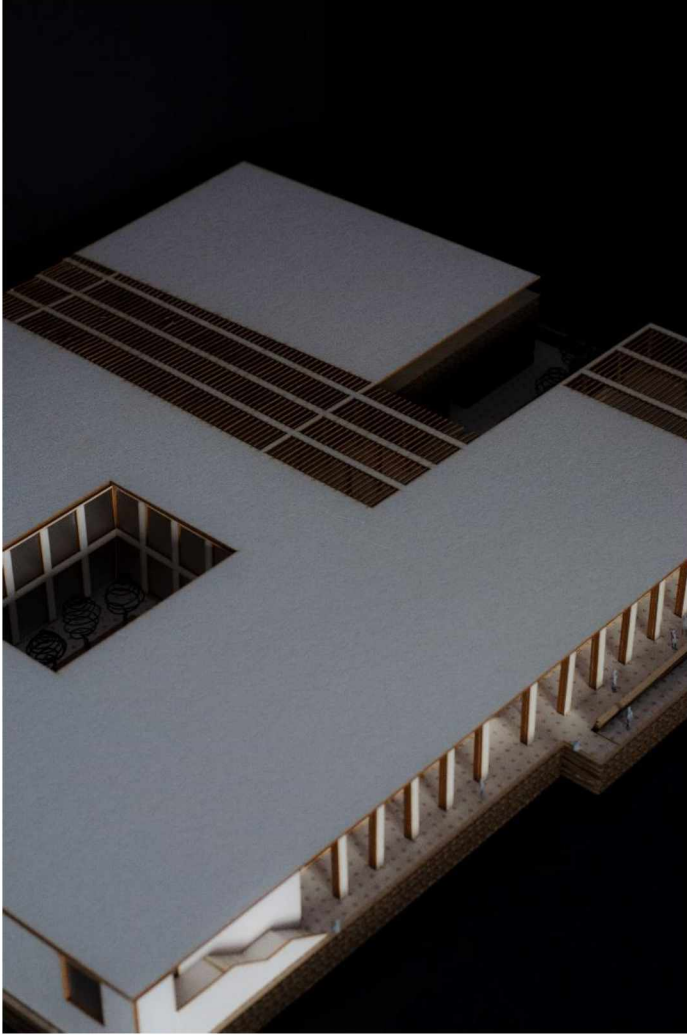

Μακέτα 1:100

Z. Βιβλιογραφία

Αξενίδης 1949 Θ. Δ. Αξενίδης, Η Πελασγίς Λάρισα και η Αρχαία Θεσσαλία, Αθήνα 1949.

Αστρεϊνίδου- Κωτσάκη 1993 Π. Αστρεϊνίδου-Κωτσάκη, Προκαταρκτική αρχιτεκτονική μελέτη για το Μπεζεστένι της Λάρισας, Λάρισα 1993.

Γιαλούρη 2013, Α. Γιαλούρη, Βασιλική Αγίου Αχιλλείου Λάρισας, 7η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, Λάρισα 2013.

Ζιαζιάς 2004 Γ. Ζιαζιάς, Η Λάρισα από την απελευθέρωση μέχρι το 1950, Λάρισα 2004.

Ζιαζιάς 2006 Γ. Ζιαζιάς, Αναζητώντας τη χαμένη Λάρισα (50 χρόνια μνήμες και ανα-πολήσεις)-(1900-1950), Λάρισα 2006.

Μουσιώνη 2001 Λ. Μουσιώνη, «Η αγορά στη Λάρισα κατά τους νεότερους χρόνους» Το Μπεζεστένι και οι αγορές της Λάρισας από τα αρχαία ως τα νεότερα χρόνια, Λάρισα 2001.

Μπεζαντέ 1996 Χ. Μπεζαντέ, Διερεύνηση υφιστάμενων χρήσεων γης στον κεντρικό τομέα της πόλης της Λάρισας και προτάσεις πολεοδομικής αναβάθμισης, Λάρισα 1996 (Non vidi).

Παλιούγκας 1996 Θ. Παλιούγκας, Η Λάρισα κατά την Τουρκοκρατία (1423-1881), τόμος Α΄, Λάρισα 1996.

Παλιούγκας 2001 Θ. Παλιούγκας, Η Θεσσαλία στο οδοιπορικό του περιηγητή Εβλιγιά Τσελεμπί (1968), Λάρισα 2001.

Παλιούγκας 2007 Θ. Παλιούγκας, Η Λάρισα κατά την Τουρκοκρατία (1423-1881), τόμος Β΄, Κατερίνη 2007.

Παπαθεοδώρου 2014 Ν. Παπαθεοδώρου, Ικνηλατώντας την παλιά Λάρισα. Το ρολόι της Λάρισας: Ιστορική διαδρομή, Λάρισα 2014.

Πρόντζα 2006 Ευαγ. Πρόντζα, Η οικονομία της Θεσσαλίας. Από την ενσωματωμένη περιοχή σε σύγχρονη περιφέρεια του ελληνικού κράτους, Αθήνα 2006.

Σδρόλια 2001 Σ. Σδρόλια, Το Μπεζεστένι. Ιστορική εισαγωγή. Ο λόφος του Φρουρίου στα βυζαντινά και τα νεότερα χρόνια, Λάρισα 2001.

Σφήκα-Θεοδοσίου 2006 Αγ. Σφήκα-Θεοδοσίου, Η ένταξη της Θεσσαλίας στο ελληνικό κράτος (1878-1881), Αθήνα 2006.

Τλούπας 1986 Τ. Τλούπας, Λάρισα Εικόνες του χθες, Λάρισα 1986.

Τζιαφάλιας 1985 Α.Τζιαφάλιας, Αρχαιολογικές έρευνες στη Λάρισα. Νέα στοιχεία για την ιστορία της πόλης, Αθήνα 1985.

Τζιαφάλιας 1990 Αθ. Τζιαφάλιας, 15 χρόνια ανασκαφών στην Αρχαία Λάρισα, Αθήνα 1990.

Φαρμακίδης 1926 Επ. Γ. Φαρμακίδης, Η Λάρισα από των μυθολογικών χρόνων μέχρι της προσαρτήσεως αυτής εις την Ελλάδα (1881), Βόλος 1926.

ΙΕ' Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων 2001, Το Μπεζεστένι και οι αγορές της Λάρι-σας από τα αρχαία έως τα νεότερα χρόνια, Λάρισα 2001.

Cerasi 1988, M. Cerasi, La citta del Levante, civiltà urbana e architettura sotto gli Otto-mani nei secoli XVIII-XIX, Milano 1988 (Non vidi).

Cezar 1983 M. Cezar, Typical commercial buildings of the Ottoman classical period and the Ottoman construction system, Istanbul 1983 (Non vidi).

Eyice 1965 S. Eyice, "Les bedestens dans l' architecture Turque" Atti del secondo Con-gresso internazionale di Arte Turca, Napoli 1965 (Non vidi).

Kreiser 1979 K. Kreiser, Bedesten – Bauten in Osmanischen Reich" Istanbuler Mitteil-ungen, Band 29, 1979 (Non vidi).

ΜΕΛΕΤΕΣ

Ιωαννίδης Γ., Μαλέκα Αικ., Μπουρονίκος Ι., Ντεούδης Β., Τσιτώτα Ευρ. 1996, Σύνταξη και καταγραφή γενικών αρχών και στόχων της επικείμενης ανάπλασης του Φρουρίου Λάρισας και της ευρύτερης περιοχής τους, ΤΕΕ, Τμήμα Κεντρ.-Δυτ. Θεσσαλίας, Λάρισα 1996.

Επιστημονική έκδοση ΤΕΕ 1994, Τεχνικά Χρονικά, Τόμος 14, Τεύχος 1, Ιανουάριος-Μάρτιος 1994.

Καλογιάννη Χ. 1998, Διατύπωση προτάσεων για τη μελέτη και κατασκευή του Συμβόλου της πόλης σε αντικατάσταση του παλιού ρολογιού, ΤΕΕ, Τμήμα Κεντρ.-Δυτ. Θεσσαλίας, Λάρισα 1998.

Πάλλας Κ., Νότη Π., Παπαδόπουλος Ν., Σταθακοπούλου Ειρ., Λιόκου Ε., Μαυραγάνη Π. 1998, Καταγραφή προβλημάτων και πρόταση αναβάθμισης των συνοικιών: Νότιος Αγ. Αθανάσιος- Αγ. Αχιλλεύς- Αγ. Νικόλαος, ΤΕΕ, Τμήμα Κεντρ.-Δυτ. Θεσσαλίας, Λάρισα 1998.

ΤΕΕ 2001, Αποκάλυψη του αρχαίου Θεάτρου Λάρισας, ΤΕΕ, Τμήμα Κεντρ.-Δυτικής Θεσσαλίας, Λάρισα 2001.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Παπαδοπούλου Άννα 2006, Πολεοδομική Εξέλιξη της Λάρισας (19ος αι. έως σήμερα), Αθήνα 2006.

Αργυράκος Α., Ντεούδης Ε. 1993, Λάρισα Yeni-Sehir, πολεοδομική συγκρότηση και εξέλιξη της πόλης 14ος – 19ος αι., Τομέας πολεοδομίας χωροταξίας, Αθήνα 1993.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

<http://dimoslarissas.itbiz.gr>

<http://culture.larissa-dimos.gr>

<http://www.eleftheria.gr/mpezesteni>

